TRST, sreda
4. novembra 1959
Leto XV. - Št. 262 (4416)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — TEL. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — INOZEMSTVO: Letna naročnina FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Čeprav še ni uradnih potrdil, so se že začele potrebne priprave

Veliko zanimanje za Eisenhowerjev obisk v Rimu Tudi kancler Adenauer bo prišel v Rim na obisk?

Ali bo Eisenhower obiskal tudi papeža in kaj bo napravil Hruščev, ko bo Gronchiju vrnil obisk v Rimu? - Vatikan pojasnil članek v «Osservatore Romano», ki se je izrekel za priznanje LR Kitajske po ZDA

(Od našega dopisnika)

RIM, 3. — Dasi še ni zadevnega uradnega potrdila o obisku predsednika ZDA Eisenhowerja v Rimu, se zdi, da smatra ta obisk kot gotova stvar. Predstavnik veleposlaništva ZDA v Rimu ni niti potrdil niti zanikal govorice o obisku in isto velja za Belo hišo ter ameriško veleposlaništvo. Mogoče bo ta obisk najavil Eisenhower sam na jutrišnji običajni tiskovni konferenci. Pri veleposlaništvu v Rimu pa so opazili, da so se začele priprave za obisk. Eisenhower se bo verjetno ustavil v Rimu tri dni. Ob svojim bivanjem v Rimu bo obiskal Gronchija in imel politične razgovore z njim. Iz Rima bo Eisenhower najbrž odpotoval tudi v Ankaro. Možno je, da bo nadaljeval pot do New Delhija, da bi izkoristil seznani s stanjem razmer med Indijo in LR Kitajsko. Glede tega bo namreč gotovo govora na predvečer zahodni konferenci. Ob tem obiskih se namerava predsednik ZDA vrniti na Mediteran, v Nico ali v Juan-les-Pins. Tu se bo zadržal do 19. decembra, to je do začetka zahodne predvrhunske konference v Parizu. Nekaj dni vsaj relativnega počitka na Modri obali bi Eisenhowerju lahko koristilo. Znano je namreč, da ima predsednik ZDA kronični bronhitis.

V zvezi z obiskom predsednika ZDA v Rimu nastaja še drugo vprašanje: ali bo Eisenhower obiskal tudi papeža? Navada je, da sledi obisku v Kvirinalu tudi obisk v Vatikanu, toda ZDA nimajo z Vatikanom diplomatskih odnosov, ker je v ZDA ločitev cerkve od države izvedena dosledno. Domneva pa se, da bo predsednik ZDA le obiskal papeža. Sicer je Eisenhower že obiskal Pija XII. takoj po osvoboditvi Rima. Zadnji obisk ameriškega državnega predsednika pri papežu pa je bil, ko je Wilson obiskal Benedikta XV.

Ko se že postavlja vprašanje Eisenhowerjevega obiska v Vatikanu — in se tak obisk nikomur ne zdi kaj kompliciranega — se pa ljudje sprašujejo: kako bo pa tedaj, ko bo Hruščev v Rimu vrnil obisk Gronchiju? Vatikanski krogi o tem ne spregovore besede, toda agencija «Italia» piše, da je zelo malo verjetno, da bi Hruščev obiskal Vatikan. Vendar pa tudi ni povsem nemogoče, da ne bi obe strani obšli nekatere ovire, nakar bi papež pristal na avdienco. Toda vprašanje je tudi, ali bi bilo Hruščevu sploh za mar, da je v Rimu tudi papež. Res pa je z druge strani, da je Hruščev že dal izjave, da je pripravljen razpravljati z vsemi, ki jim je res do miru.

Politiki v Rimu dajejo večinoma ugodne izjave v zvezi z vestjo o prihodu Eisenhowerja v Rim.

Danes zvečer pa se je razširila vest, da bo morebiti tudi Adenauer prišel v Rim. Vest je bila pozneje poluradno skoraj potrjena.

Zunanji minister Pella je danes sprejel veleposlanike Poljske, Turčije in Bolgarije; ta se je prišel k njemu poslovit. V Rim pa sta se vrnila predsednik republike in predsednik vlade. Segni mora določiti datum za prihodnjo sejo vlade, na kateri bodo ministri govorili o zunanji politiki.

Značilno je neko današnje pojasnilo Vatikana, ki kaže, kako Vatikan v sedanjem mednarodnem položaju noče zavzeti nekega trdnega stališča, temveč neprestano niha. Včerajšnji «Osservatore Romano» je n. pr. napisal, da je treba na LR Kitajsko gledati realistično in jo priznati. Danes pa Vatikan pojasnjuje, da je bil odstavek o Kitajski vzet iz poročila neke italijanske agencije. Današnje pojasnilo vsebuje precej razočaranja.

V notranji politiki bi bilo zabeležiti tipanje in preskušanje med raznimi strujami KD pred bližnjim zasedanjem glavnega odbora stranke. «Obnova» je že sporočila, da ne bo sodelovala v vodstvu stranke, če se ne bo o tem prej sporazumela s fanfanijevsko strujo, kot je bilo domenjeno na kongresu.

Sestal se je CK KPI, ki je pričel priprave za kongres. Zasedanje se bo najbrž zaključilo jutri zvečer, ko bo verjetno tudi določen datum za kongres.

A. P.

Montgomery spet napada Eisenhowerja

LONDON, 3. Maršal Montgomery je danes izjavil, da bi se druga svetovna vojna končala pet mesecev prej, če bi bil general Eisenhower poslušal njegove nasvete namesto da bi jih označeval za «navadne fantazije». Montgomery je kritiziral Eisenhowerja in generala Bradleya in je zagovarjal svojega šefa maršala Alambrooka.

Te dni je namreč izšel drugi zvezek Alambrookovih vojnih dnevnikov («Triumph in the West»), ki ostro kritizira generala Eisenhowerja in ameriško strategijo.

V Angliji so mnogi kritiki, med katerimi tudi bivši laburistični ministrski predsednik Attlee, izjavili, da ta knjiga ne bi smela nikoli iziti.

Montgomery je izjavil, da so napadi proti Alambrooku krivični in nelojalni. Pri tem je nastopil proti trditvi, da morajo generali po vojnah molčati, ter je omenil, da je prvi general, ki je pisal zgodovino vojne proti Hitlerju leta 1948, bil prav Eisenhower.

Montgomery je dodal, da če bi med vojno poslušali njegove nasvete in nadaljevali napad skozi Porurje po zmagi v Normandiji, bi se vojna končala o božiču leta 1944, s tem da bi zahodni zavezniki prišli v Berlin.

Korak naprej pri razgovorih o ukinitvi jedrskih poizkusov

Razprava v političnem odboru OZN o jedrskih poizkusih v Sahari odložena na danes

NEW YORK, 3. — Seja političnega odbora OZN, ki je bila določena za danes popoldne in na kateri bi morali razpravljati o francoskih jedrskih poizkusih v Sahari, je bila odložena na jutri. Skupina afriških in azijskih držav pa se je nocoj sestala, da se sporazume o skupnem stališču.

Razprava o tej zadevi je bila določena za danes, ker so mislili, da skupščina, kjer sedaj razpravljajo o poročilu mednarodne agencije za atomsko energijo, ne bo imela seje popoldne. Ker pa niso govorili še vsi prijavljeni govorniki, so določili sejo tudi za popoldne. Zaradi tega je politični odbor odpovedal svojo sejo.

V poučenih krogih v New Yorku izjavljajo, da namerava Francija med razpravo o jedrskih poizkusih v Sahari sporočiti, da je pripravljena prekiniti svoje načrte za omenjene poizkuse, takoj ko bodo SZ, ZDA in Velika Britanija podpisale in uveljavile sporazum o jedrski razorožitvi. V pričakovanju tega sporazuma pa namerava Francija nadaljevati priprave ne glede na kakršno koli pobudo Združenih narodov.

Predvideva se, da bo Francija zavzela naslednjo tezo: V pomanjkanju splošnega sporazuma o jedrski razorožitvi se Francija ne čuti vezana na to, da ohranijo jedrski monopol samo SZ, ZDA in Velika Britanija. Dokler ne pride do splošnega sporazuma, ima Francija pravico nadaljevati svoje načrte brez posvetovanja z drugimi državami.

Sovjetska delegacija na konferenci za prekinitev jedrskih poizkusov v Ženevi je danes predlagala, naj bi se sredi novembra sestala skupina strokovnjakov treh atomskih držav. Ta delovna skupina bi morala proučiti vsa vprašanja, ki so v zvezi s premičnimi inšpekcijami v okviru že prej določenega števila inšpekcij. Strokovnjaki bi morali proučiti tudi nekatere tehnične podatke, ki se tičejo metode in sredstev nadzorstva. Sovjetska delegacija predlaga, naj strokovnjaki končajo svoje delo v dveh ali treh tednih.

Po mnenju nekega zahodnega predstavnika pomeni ta sovjetski predlog spremembo sovjetskega stališča o tem vprašanju. Do sedaj je sovjetska delegacija nasprotovala sestanku tehnične skupine, ki naj bi istočasno proučila vprašanja inšpekcij in nove informacije, ki so jih zbrali ameriški strokovnjaki na podlagi podzemeljskih eksplozij.

Ena glavnih ovir za sporazum so nasprotja o načinu nadzorstva za ugotavljanje morebitnih jedrskih eksplozij. Zahodna teza je, naj bi ob vsakem sumljivem pojavu takoj odpotovala skupina nadzornikov. SZ se je temu vedno upirala poudarjajoč, da bi spričo velikega števila sumljivih pojavov, ki bi nanje opozorili, bila SZ podvržena delovanju prave vohunske mreže. Zato je predlagala, naj že prej določijo število inšpekcij, katerim bi bila vsaka država podvržena v sumljivih primerih. Tedaj so zahodne delegacije stavile dva predloga: 1. Določiti način, na podlagi katerega naj se vodi premična inšpekcija. 2. Proučitev potresnih podatkov v zvezi s podzemeljskimi eksplozijami, ki jih ni mogoče nadzorovati s sredstvi, ki so jih predlagali strokovnjaki.

Sovjetski predlog, ki se do neke mere povezuje z zahodnimi zahtevami, je po mnenju zahodnih delegatov korak naprej za premaganje še zadnjih ovir.

—«»—

MESSINA, 3. — V vasi Matteotti se je zrušilo ogrodje okoli palače, ki so jo še zidali. Trije delavci so ostali pod ruševinami. Dva sta bila na mestu mrtva, tretji pa je umrl pozneje v bolnišnici.

—«»—

WASHINGTON, 3. — Ameriški mornariški departma je sporočil, da bo prihodnje leto atomska podmornica «Sargo» izvršila vrsto raziskovanj pod ledom Severnega tečaja. Podmornica «Sargo» odriva 2310 ton in je dvojček podmornice «Skate», ki je lanskega avgusta plula pod severnim polarnim ledom.

—«»—

DŽAKARTA, 3. — Po vesteh iz Džakarte je med jugoslovanskim veleposlanikom dr. Stanetom Pavličem in zastopnikom indonezijske vlade bil dosežen načelen sporazum, da jugoslovanske ladjedelnice izgrade za Indonezijo deset manjših trgovskih ladij v vrednosti šest in pol milijona dolarjev.

—«»—

BEOGRAD, 3. — Danes je odpotovala v Indijo delegacija Zveze novinarjev Jugoslavije. Delegacija, ki jo vodi ravnatelj lista «Nova Makedonija» Dimče Belovski, bo tri tedne gost indijske vlade.

Ogajanja med Italijo in FLRJ ureditvi avtomobilskega prometa

evodi jugoslovanske literature v inozemstvu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — V Beogradu so danes pričeli razgovore italijanskih in jugoslovanskih zastopnikov o ureditvi mednarodnega potniškega in tovornega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Italijansko delegacijo vodi generalni inšpektor prometnega ministrstva Marcucci, jugoslovansko pa vodi zvezne uprave za ceste Dragović. Pričakuje se, da bo med razgovori dosežen sporazum o ureditvi prometa avtomobilskega prometa med obema državama in tovornega prometa. Jugoslovanski gospodarski krogi menijo, da bi sporazum, ki bi vsebeval določil pogoje avtomobilskega prometa in preprečevanja prevlad, prispeval k rastu prometa, ki je zadnja leta v stalnem porastu.

Podatkih jugoslovanske uprave za avtorske pravice kažejo, da zadnja štiri leta obstaja v inozemstvu 370 del jugoslovanske literature, največ prevodov je bilo narejenih v vzhodnoevropskih državah in v Sovjetski zvezi, na prvem mestu je Češka s 111 prevodi, kasneje Sovjetska zveza, Bolgarija, Madžarska in Poljska. Med vsemi je bilo prevedenih 17 jugoslovanskih literarnih del, v Nemčiji 13, v Franciji 11, v Avstriji po 11, v Veliki Britaniji in Vzhodni Nemčiji po 10. Andričev roman «na Drini» je bil preveden v 16 tujih jezikov. Inozemski prevajalci so doslej največje zanimanje izkazali za Andriča, Nušića, Cankarja, Čopiča in Miroslava Krleže.

B. B.

—«»—

«Pravda» ob 150-letnici odnosov med Rusijo in ZDA

MOSKVA, 3. — V članku, posvečenem 150. obletnici začetka odnosov med Rusijo in ZDA piše današnja «Pravda» o prijateljski odnosi in sodelovanje med SZ in ZDA v preteklosti od kaprice tega in sedanjega političnega voditelja. Vlada pa so politična nujnost, ki jo narekujejo življenjski interesi obeh držav, katerim sodelovanje je pripeljalo do konca vojne do zmage in do sedanje svetovnega miru. Med drugimi navaja: «Poslanstvo Hruščeva v ZDA in dober sprejem, ki so mu ga priredili ameriški Američani, sta vrhunec tradicionalnih odnosov, ki so obstajali med obema državama v zadnjih 150 letih. Prihod predsednika Eisenhowerja v SZ bo nov korak k izboljšanju teh odnosov.

Agencija Tass javlja, da je danes odpotovala iz Moskve v ZDA skupina sovjetskih strokovnjakov za atomsko energijo. To potovanje sovjetskih strokovnjakov je v nedavnemu bivanju ameriških znanstvenikov v SZ, ko je vodil predsednik atomske komisije za atomsko energijo McCone.

Poročilu, ki ga je ameriški državni tajnik za kmetijstvo Benson predložil Eisenhowerju po povratku iz SZ in nekaterih evropskih držav, navaja, da bo Sovjetska zveza v prihodnjih petih letih vodila močno konkurenco na svetovnih trgih proti nekaterim ameriškim pridelkom, zlasti žitu.

«Rusija — pravi Benson — še vedno zaostaja deset ali več let za ZDA, kar se tiče kmetijske učinkovitosti in proizvodnosti, toda zelo očitna je znatna okrepitev razvoja in samo nesreča s pridelki bi lahko spravila v nevarnost njihovo prehrambeno sposobnost, tudi če je sistem prehrane sovjetskega prebivalstva reven v primerjavi z ameriškim standardom.» Benson dodaja, da se predvideva močna sovjetska konkurenca na kmetijskih tržiščih na svetu v prihodnjih petih letih, Pri tem poudarja, da bodo sovjetski kmetijski pridelki, ki jih bodo spravili v svetovno trgovino, prav gotovo služili ne samo gospodarskim, pač pa tudi političnim koristim.

—«»—

Spaak hoče povezati pariško konferenco z zasedanjem NATO

PARIZ, 3. — General de Gaulle se je nocoj dolgo razgovarjal s predsednikom vlade Debréjem in z zunanjim ministrom de Murvillom. Razgovor spravljajo v zvezo s pripravami zahodne konference najvišjih, ki bo 19. decembra v Parizu.

Zdi se, da je glavni predmet posvetovanj med Londonom, Washingtonom, Parizom in Bonnom sestava delovne skupine, ki naj podrobno pripravi konferenco najvišjih s Sovjetsko zvezo.

Kakor poročajo iz Washingtona se je predsednik Eisenhower danes razgovarjal z ameriškim poslanikom v Parizu Houghtonom v zvezi s pripravami za zahodno konferenco najvišjih. Hougton je nocoj odpotoval iz Washingtona v New York in od tu se bo vrnil v Pariz.

Glede vedno večjega pritiska v krogih NATO za skupno posvetovanje držav članic NATO, na katerem naj bi vskladili stališča za konferenco med Vzhodom in Zahodom, ugotavljajo da se bo Eisenhower eventualno sestal na Modri obali v Franciji s tajnikom NATO Spaakom po končanem sestanku NATO.

Toda v poučenih krogih v Parizu izjavljajo, da namerava tajnik NATO Spaak odpotovati sredi tega meseca v Washington v zvezi s svojim načrtom, da poveže sestanek sveta ministrov NATO z zahodno konferenco najvišjih.

V krogih NATO izjavljajo, da je Spaak sporočil delegacijam držav atlantskega zavezništva predlog, naj bi konferenco ministrov NATO odložili za nekaj dni, tako da bi bila istočasno z zahodno konferenco najvišjih. Vendar pa domnevajo, da ne bo sprejet noben sklep glede tega, dokler ne bo Spaak obiskal Londona, Bonna in Washingtona. Sedaj je Spaak v Londonu, kjer se bo sestal s Selwynom Lloydom. V petek bo odpotoval v Bonn, kjer se bo sestal s von Brentanom.

Demonstracije ob Panamskem prekopu

PANAMA, 3. — Na področju Panamskega prekopa je prišlo danes do incidentov. Večje skupine mladincev so se zbrale na meji med področjem in panamsko republiko ter so demonstrirale in to v zvezi z dnevom panamske neodvisnosti. Oddelki ameriške policije na področju Panamskega prekopa so uporabljali solzilni plin, vodne črpalke in pendreke pri razganjanju demonstrantov, ki so metali kamenje proti njim. Trije agenti so bili ranjeni, medtem ko so aretirali dva demonstranta.

Panama je postala neodvisna in se odcepila od Kolumbije leta 1903. Kmalu zatem je bila med novo republiko in ZDA sklenjena pogodba, ki je dovoljevala washingtonski vladi nadzorstvo nad področjem prekopa, «kakor da bi razpolagala s popolno suverenostjo nad ozemljem». Nekateri panamski voditelji poudarjajo na podlagi te formulacije, da ZDA nimajo prave suverenosti nad področjem prekopa. Zaradi tega so danes organizirali «pacifično invazijo» področja, da «poudarijo panamsko suverenost».

—«»—

Uvalić pri de Murvillu

PARIZ, 3. — Francoski zunanji minister Couve de Murville je sprejel danes popoldne jugoslovanskega veleposlanika dr. Radivoja Uvalića, ki je zaprosil za sprejem. Couve de Murville in dr. Uvalić sta se razgovarjala o najnovejšem razvoju mednarodnega položaja in o francosko-jugoslovanskih odnosih.

—«»—

Veleposlanik Hočevar izročil poverilnice predsedniku Poljske

VARŠAVA, 3. — Predsednik državnega sveta Ljudske republike Poljske Aleksander Zavadski je sprejel danes novega jugoslovanskega veleposlanika v Varšavi dr. Franca Hočevarja, ki mu je izročil poverilnice. Predsednik Zavadski je v odgovoru na izjavo jugoslovanskega veleposlanika, da je jugoslovanska vlada vedno stremela po krepitvi medsebojnega prijateljstva in sodelovanja, poudaril, da Poljsko in Jugoslavijo veže prijateljstvo, ki izhaja iz podobne usode in borbe v drugi svetovni vojni. Sedanje sodelovanje, ki se razvija na raznih področjih, je po besedah Zavadskega v skladu z medsebojnimi potrebami in interesi. Zavadski je izrazil željo, naj bi se to sodelovanje nadalje razvijalo v interesu obeh držav, izgradnje socializma in miru v svetu.

—«»—

Volitve v Izraelu

JERUZALEM, 3. — Danes so v Izraelu splošne volitve. Zaradi lepega vremena je bila udeležba zelo velika. Predvideva se, da se bo zvišalo število glasov za stranko ministrskega predsednika Ben Guriona (zmerna laburistična stranka). Volivcev je približno 1.200.000.

Kubanska vlada

HAVANA, 3. — Kubansko pravosodno ministrstvo javlja, da bodo proti bivšemu poveljniku vojaškega letalstva Pedru Diazu Lanzu, ki je pred meseci zbežal v ZDA, začeli sodni postopek. Obtožujejo ga, da je odgovoren za žrtve med letalskim poletom nad Kubo, ki ga je 21. oktobra on vodil. Tedaj sta bili dve osebi ubiti, okoli 50 pa ranjenih.

Današnje poročilo pravi, da kubanska vlada ne trdi, da so metali bombe ali obstreljevali ceste. Vendar so kubanske oblasti mnenja, da so bile žrtve neposredna posledica omenjenega poleta. Obtožnica proti Diazu Lanzu govori tudi o hujskanju na upor. Kakor je znano, so letala odletela s Floride, zaradi česar je kubanska vlada ostro protestirala v Washingtonu.

V zvezi z govoricami, da nameravajo kubanski izgnanci v ZDA ustanoviti svojo vlado, je ameriški državni departma sporočil, da ameriška vlada ne bo dovolila Kubancem, da bi ustanovili svojo vlado v izgnanstvu. Predstavnik državnega departmaja je izjavil, da bi «ustanovitev tuje vlade na ameriškem ozemlju brez privolitve ZDA kršila suverenost ZDA in bi bila v nasprotju z mednarodnim pravom».

—«»—

Adenauerjev protest pri de Gaullu proti načrtom za «direktorij treh»

De Gaulle hoče baje napraviti iz zahodne konference najvišjih neke vrste posvetovanja «direktorija treh» - Kanclerjevi razgovori v Londonu bodo verjetno težavnejši, kakor so predvidevali

BONN, 3. — Predstavnik zahodnonemške vlade je danes potrdil na tiskovni konferenci, da je kancler Adenauer poslal osebno pismo predsedniku de Gaullu. Povedal je, da je pismo prinesel v Pariz šef kanclerjevega kabineta in da ga je pozneje izročil de Gaullu odpravnik poslov Zahodne Nemčije v Parizu.

Uradni predstavnik zvezne vlade in predstavnik zunanjega ministrstva sta izjavila, da ne moreta povedati vsebine pisma. Predstavnik zunanjega ministrstva je samo izjavil, da spada izmenjava pisem med zahodnimi predsedniki vlad v okvir sedanje «diplomacije osebnih stikov».

Uradni predstavnik vlade von Eckardt je poudaril, da so pristojni uradi zunanjega ministrstva sodelovali pri sestavi kanclerjevega pisma.

Kakor piše list «General Anzeiger», je Adenauer baje protestiral v svojem pismu proti namenom, ki se pripisujejo francoski vladi, da napravi iz zahodne konference najvišjih neke vrste «sestanka direktorija treh». Adenauer baje protestira proti poizkusom, da bi izločili bonnsko vlado iz razgovorov, ki se ne tičejo neposredno Nemčije. Adenauer je baje zvedel, da bi hotela francoska vlada zelo omejiti vprašanja, o katerih naj bi se zahodne vlade razgovarjale ob navzočnosti bonnskih predstavnikov.

Adenauer omenja v svojem pismu tudi področje svobodne izmenjave v Evropi. Baje poudarja, da bi bilo pametno še pred konferenco najvišjih med Vzhodom in Zahodom rešiti to vprašanje. Adenauer sporoča de Gaullu nekatere svoje predloge, ki jih namerava sporočiti Mac Millanu, ko bo 17. t. m. prišel v London.

V Parizu zatrjujejo, da je de Gaulle že odgovoril Adenauerju.

Diplomatski opazovalci v Londonu so mnenja, da bodo razgovori, ki jih bo kancler Adenauer imel od 17. do 19. novembra v Londonu z Mac Millanom, morda težavnejši, kakor se predvideva. Baje nameravа Adenauer načeti glavna nesoglasja med Veliko Britanijo in Nemčijo, in sicer vprašanje razredčenja vojaških sil v Srednji Evropi ter področje svobodne izmenjave. Poleg tega se bosta Adenauer in Mac Millan razgovarjala o pripravah za konferenco najvišjih s Sovjetsko zvezo, glede katere se stališče Londona in Bonna ne ujema.

Britanska vlada je po volitvah začela akcijo za izboljšanje odnosov s kontinentalnimi zavezniki. Vendar pa so opazovalci mnenja, da so težave se velike. Stališče Londona in Bonna o glavnih spornih vprašanjih je naslednje:

1. Odmik: Angleški voditelji bodo skušali razpršiti sum Bonna, da London aktivno podpira neke vrste odmika v Srednji Evropi na breme Zahodne Nemčije. Prejšnji teden je zunanji minister Selwyn Lloyd izjavil v spodnji zbornici: «Nikoli nismo sprejeli odmika.» Toda hkrati je dodal: «Mislimo, da so na svetu lahko zemljepisna področja za inšpekcijo in omejitev oborožitve. To je pravilna ideja. Mi nismo nikoli menjali mnenja o tem.»

2. Evropska svobodna izmenjava: Adenauer je jasno povedal stališče Zahodne Nemčije, da je skupno evropsko tržišče politična ustanova in ne sme se napraviti nič takega, kar bi ji preprečilo, da postane zarodek politične združitve Zahodne Evrope. Angleški voditelji pa se bojijo, da bi skupno tržišče kot gospodarska skupina ustvarilo trgovinske pregrade med šestimi državami in drugimi državami Zahodne Evrope.

3. Konferenca najvišjih: Glede tega bo glavna težava vskladiti stališče Anglije, da je Berlin tisto vprašanje, ki nudi najboljše možnosti sporazuma s SZ, in stališče Bonna, da ne bi smeli na konferenci razpravljati o Berlinu. O tem bodo verjetno govorili tudi predstavniki štirih zahodnih držav na konferenci v Parizu.

—«»—

Konferenca držav Commonwealtha

LONDON, 3. — V poučenih krogih izjavljajo, da se vlade držav Commonwealtha pripravljajo na konferenco svojih ministrskih predsednikov v Londonu, ki naj bi bila konec maja ali v začetku junija prihodnjega leta. Na vsak način se bodo sestali v Londonu šele po konferenci najvišjih med Vzhodom in Zahodom in ne prej. V londonskih diplomatskih krogih menijo, da bi po sestanku zahodnih voditeljev v Parizu lahko bila konferenca s Hruščevom februarja ali marca.

Za nacionalizacijo petroleja na Srednjem vzhodu

GEDA, 3. Agencija «Srednji vzhod» javlja, da je glavni ravnatelj za izkoriščanje petrolejskih in rudninskih bogastev v Saudovi Arabiji Abdulah Taraki zahteval nacionalizacijo tujih petrolejskih družb na Srednjem vzhodu. Taraki je vodil «odbor strokovnjakov za petrolej» Arabske lige, ki je v petek končal petdnevno delo in sprejel resolucijo, ki poziva vse arabske države, naj bojkotirajo petrolejske družbe, ki izkoriščajo petrolejska bogastva v Alžiriji.

—«»—

NEW YORK, 3. — Posebnemu skladu ZN za pomoč nezadostno razvitim deželam so predlagali, naj odobri 23 milijonov dolarjev za uresničenje 31 projektov v raznih deželah.

Revizija stališča KP Francije do načrta de Gaulla o Alžiriji

Komentar moskovskega radia ob peti obletnici alžirske vojne

PARIZ, 3. — Centralni komite KP Francije je danes sprejel resolucijo, ki ugotavlja pozitivnost de Gaullove izjave od 16. septembra, ki omenja pravico Alžircev do samoodločanja.

Resolucija pravi, da «centralni komite izreka priznanje političnemu tajništvu partije, ker je spopolnilo in spremenilo prvo analizo, ki jo je podalo v svoji izjavi 17. septembra, potem ko je ugotovilo, da se je ta izjava v nekaterih točkah oddaljila od splošne analize alžirskega vprašanja, ki jo je ob mnogih priložnostih napravila partija, zlasti pa na 14. in 15. kongresu».

Izjava političnega tajništva od 17. septembra, na katero se sklicuje resolucija, je formalno obtožila politiko, ki jo je dan prej nakazal general de Gaulle s svojo izjavo. V izjavi političnega tajništva je bilo med drugim rečeno: «V takih pogojih predstavljata zatrjevana svobodna izbira in samoodločanje samo politično spletko proti tistim, ki se v Alžiriji borijo za neodvisnost. Namen te spletke je varati demokratično javnost v Franciji in na svetu».

V resoluciji, ki jo je danes sprejel centralni komite, pa je rečeno: «Dejstvo, da je predsednik republike priznal pravico alžirskega ljudstva do samoodločanja, čeprav je vključil pogoje in postavil časovno omejitev, ki iz te pravice lahko napravijo iluzijo ali pa zakasnijo v nedogled njeno uresničenje, je dokaz, da francoska velika buržoazija in njena vlada skušata najti izhod iz slepe ulice v katero jih je politika kolonialne vojne pognala, in določiti obrise druge politike v Alžiriji».

V komentarju pete obletnice upora v Alžiriji je komentator moskovskega radia včeraj poudaril, da de Gaullovi predlogi lahko imajo pozitivno vlogo, toda slediti jim morajo realistični ukrepi, ki naj zajamčijo interese alžirskega prebivalstva. «Potekel je več ko en mesec po tem predlogu, je dodal komentator, toda francoski vodilni krogi niso nič napravili, da bi ga izvedli».

Še šest glasovanj za Varnostni svet

NEW YORK, 3. — Glavna skupščina OZN je danes spet šestkrat glasovala za tretje nestalno mesto v Varnostnem svetu, za katero se potegujeta Poljska in Turčija. Toda tudi danes ni bilo nobenega pozitivnega rezultata in predsednik je sklenil zadevo odložiti za drugih petnajst dni, t. j. do 17. novembra. Izid šestih glasovanj je bil naslednji: 1. Poljska 39, Turčija 36; 2. Poljska 38, Turčija 41; 3. Poljska 36, Turčija 43; 4. Poljska 40, Turčija 40; 5. Poljska 40, Turčija 39, Finska 1; 6. Poljska 38, Turčija 42.

—o—

Belgijski socialisti kritizirajo načrt vlade za neodvisnost Konga

Na izrednem zasedanju parlamenta je minister za Kongo napovedal «splošen razgovor» s predstavniki Konga od 20. do 30. novembra

BRUSELJ, 3. — Danes se je začelo izredno zasedanje parlamenta, ki ga je koalicijska vlada krščanskih demokratov in liberalcev sklicala na zahtevo socialistične opozicije. Na zasedanju razpravljajo o politiki vlade in generalnega guvernerja v Kongu.

Minister za Kongo in Ruanda Urundi Auguste de Schrijver je napovedal, da namerava odpotovati okoli 20. novembra v Leopoldville, kjer se bo udeležil «splošnega razgovora» z vsemi političnimi voditelji, ki bodo na podlagi skupnega sporazuma veljali za prave sogovornike.

«Splošni razgovor» bo med 20. in 30. novembrom. Minister je izjavil, da pripisuje temu razgovoru veliko važnost, in je pozval člane obeh zbornic, naj se z njim posvetujejo, ker upa, da bodo posvetovanja koristna.

Omenil je nato načela, ki jih je bil napovedal v svoji poslanici 16. oktobra Kongu: «Belgija ne bo vsilila temu ozemlju že postavljenih formul in se namerava posvetovati s predstavniki Konga. Od razgovorov bodo prešli na širše posvetovanje s predstavniki, ki bodo izvoljeni na volitvah. Belgija je tudi pripravljena začeti odkrite in lojalne razgovore s stranko Abako.

«Ko bo ustanovljena dokončna izvršilna oblast, je dodal minister, upa Belgija, da se bo svobodno določila oblika pridružitve med Belgijo in Kongom.» Poudaril je, da ne bodo odložili volitev, ki so določene za december. Zatem je pozval opozicijo in večino, naj se sporazumeta, zato da se Kongu podeli neodvisnost na miren način.

V začetku je minister omenil nedavne incidente v Kongu in izjavil, da so posledica socialnega neugodja, nasprotij med posameznimi plemeni in izzivanj agitatorjev. Dalje je potrdil, da so pri neredih, ki so bili prejšnji teden v Stanelyville, bil 104 ranjeni, od katerih so jih 80 odpeljali v bolnišnico; ni pa povedal, koliko je bilo mrtvih. Znano je, da so uradno vedno govorili o 24 mrtvih.

Minister je dalje omenil napovedane reforme v Kongu. Kakor je znano, je vlada 16. oktobra objavila izjavo, s katero se obvezuje, da bodo avgusta ali septembra 1960 ustanovili v Kongu dva doma pokrajinske skupščine. Iz vrst afriških predstavnikov bi nato izvolili vlado, ki bi jo vodil belgijski guverner. Njena glavna naloga naj bi bila razvoj politike gospodarskih in kulturnih pogojev za razglasitev popolne neodvisnosti Konga.

To izjavo so odobrile vse belgijske stranke. Afriška gibanja v Kongu pa so proti temu načrtu. Menijo namreč, da je rok štirih let, ki ga določa izjava za prehodno dobo od ustanovitve prve skupščine do razglasitve neodvisnosti, predolg.

Narodni kongres Konga je na pobudo voditelja Lulumbe sklenil, da se pridruži pozivu narodne stranke Abako in da bo bojkotiral občinske volitve, ki bi morale biti prihodnje leto.

Minister je v svojem govoru na koncu govoril o gospodarskem položaju v Kongu in je izjavil, da se sicer opaža gospodarski dvig, vendar je potrebno zvišati za 2,7 odstotka globalni dohodek domačega prebivalstva, če se hoče, da bo gospodarski napredek realen.

V imenu socialistične opozicije je poslanec Leo Collard kritiziral vlado, ker ni hotela sklicati parlamenta pred poletnimi počitnicami, da bi razpravljal o Kongu. Pozval je predsednika vlade, naj na konferenci ob okrogli mizi s predstavniki Konga bodo udeležene vse tri glavne belgijske stranke (krščanski demokrati, socialisti in liberalci). Collard je nato kritiziral vladni načrt za neodvisnost Konga. Poudaril je, da volitve, ki so v načrtu za december, ne bodo predstavniške, ker je največja stranka v Kongu, Abako, že sporočila, da bo bojkotirala volitve. Zahteval je nato, naj se ne izvede že pripravljeni dekret, ki določa, da bodo poslali v Kongo belgijske vojaške novince, ker bi to pomenilo konec sleherne mirne rešitve.

V odgovoru Collardu je obrambni minister Gilson sporočil, da tega dekreta ne bodo izvajali, ter da bodo v Kongu služili samo prostovoljci. Razprava se bo nadaljevala jutri.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14.5, najnižja 11, zračni tlak 1014 pada, veter 8 km severovzhodnik, vlaga 54 odst., nebo 6 desetin pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 14.5 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 4. novembra Drago
Sonce vzide ob 6.47 in zatone ob 16.50. Dolžina dneva 10.03. Luna vzide ob 10.31 in zatone ob 20.2[illegible]
Jutri, ČETRTEK, 5. novembra Zahar

Po predložitvi kandidatnih list

Delavske zadruge naj ponovno postanejo res delavska ustanova

KD in priskledniki so uveljavili fašistični statut, da še nadalje obdrže Delavske zadruge v svojih rokah - Svetle tradicije zadružništva v Trstu in okolici

V ponedeljek dopoldne so predložili notarju dve kandidatni listi az volitve šestih članov upravnega sveta Delavskih zadrug. Lista št. 1 se naziva «Italijanska demokratična koncentracija» in v njej sodelujejo predstavniki KD, PRI in PSDI v sledečem vrstnem redu: Nereo Stopper (KD), Vittorio Posa (PSDI), Gallopin Mario (KD), Oliviero Fragiacomo (PRI), Lodovico Zanetti (KD) in Amos Carlini (PSDI).

Na listi št. 2, ki je enotna in pod geslom «za obnovo Delavskih zadrug, pa sodelujejo KPI, PSI, NSZ delavske zbornice CGIL iz Trsta, Gorice in Vidma ter odbora ustanovnih in starih članov Delavskih zadrug. Na tej listi kandidirajo: Giuseppe Pogassi Pietro Roba, Giuseppe Burlo, Ferdinand Ferjančič, Vittorio Lena in Teobaldo Boscarioli.

Kot smo že podrobno poročali, bolo volitve po večinskem sistemu, tako da bodo izvolili na listi, ki bo imela večino glasov, štiri člane upravnega sveta, na listi, ki ji bo po številu glasov sledila, pa še dva člana upravnega sveta. Izvoljeni bodo kandidati po vrstnem redu navedenem na kandidatni listi tako, da ne bo prišlo do preferenčnih glasov. Tudi ta tako formalni način glasovanja so sedanji upravitelji temeljito premislili, saj jim ustvarja najugodnejše pogoje za nadaljnje upravljanje Delavskih zadrug. Predvsem pa je treba takoj poudariti, da bo zadruge upravljal upravni svet, v katerem bo 11 članov in bodo manjkajočih pet članov imenovale razne ustanove in prefekt. Na ta način bodo imeli sedanji upravitelji še vedno večino, pa čeprav na volitvah ne bi zmagali, o čemer si sami ne delajo nobenih utvar. V vsakem primeru dobe na svoji kandidatni listi dva svetnika, katerim je treba prišteti še pet imenovanih in to vseh pet s strani ustanov, ki jih ima v rokah KD tako, da bodo imeli večino sedem proti štiri.

Očitno gre za grobo kršitev osnovnih demokratičnih načel, s katerimi se prav stranke, ki sodelujejo v «demokratični» listi, tako rade ponašajo in ta kršitev ni v bistvu nič drugega kot nadaljevanje fašistične politike, saj so celo privlekli na dan fašistični statut in se bo volilo na osnovi fašističnih določil z le malenkostnimi izpremembami.

Tržaške Delavske zadruge imajo za seboj blestečo zgodovino, saj so takoj po ustanovitvi l. 1903 vodile napredno politiko nakupov in prodaj, so obstajali v ustanovi resnično demokratični odnosi, tako da so se na tej osnovi zelo naglo razširile. Leta 1903 je bilo samo troje prodajaln in v osemnajstih letih resnično demokratične delavske uprave se je njih število povečalo tako, da so razpolagale: s 95 prodajalnami z živili, 7 mesnicami, 2 trgovinama z oblačili, 1 trgovino s posodo, skupno 105 prodajaln. Te trgovine so oskrbovale 80 odst. potrošnikov Trsta in 25 odst. pokrajine. Dosegli so prodajo v višini okoli 100 milijonov lir, pri čemer je treba seveda upoštevati, da gre za vrednost lire tistega časa.

Fašizmu so bile Delavske zadruge trn v peti takoj v začetku in se mnogo pred pohodom na Rim. Kmalu po vojni so fašistične skvadre razbile in oplenile nekatere prodajalne po Istri, so paralizirale agrarne kooperative, ki so bile povezane z Delavskimi zadrugami in so ustrahovale člane. Do neposrednega napada pa je prišlo l. 1925, ko so zamenjali izvoljeno upravo z imenovanim komisarjem. Ko pa so l. 1930 bile volitve, so s terorjem dosegli, da so delegati izvolili znane fašistične «gerarhe».

Vendar fašizem ni ukinil Delavskih zadrug, ker je ugotovil, da so lahko važno orožje v njih rokah in da lahko predstavljajo podporo privatnim monopolom, kar se v znatni meri dogaja še sedaj.

Posledice take fašistične politike so se kaj kmalu čutile, saj so člani zapustili Delavske zadruge in je tudi njih finančni položaj postal slab, ker se je prodaja znižala za okoli 50 odst. Istočasno so izginile tudi vse druge dejavnosti Delavskih zadrug, izginil je fond za pomoč bolnim članom, in družinam preminulih članov, izginili so prispevki za kulturni razvoj delavcev, likvidirali so kmetijsko sekcijo, ki jo je prevzel konzorcij v rokah veleposestnikov.

Končni udarec so dobile Delavske zadruge, ko so preuredili statut in so delavsko ustanovo pretvorili v «moralno ustanovo». Novi statut je določal, da so člani tudi razne ustanove in sicer: občina, pokrajina in Banca nazionale del lavoro. Ukinili so skupščine po prodajalnah in uvedli enotno veliko skupščino (ki so jo lažje nadzorovali) za vseh trideset tisoč članov. Statut govori samo o prodaji živil, medtem ko izgine zelo važna naloga, da se blago nabavlja neposredno pri izvoru.

Značilno je, da so sedaj uveljavili skoro v celoti zgoraj navedeni fašistični statut. Tudi 22. novembra tega leta bodo volitve v samo enem prostoru in sicer na osrednjem sedežu Delavskih zadrug tako, da se v praksi onemogoči udeležba na tisoče članom, ki prebivajo v Tržiču, Vidmu, Gorici in drugod ter istočasno zelo otežkoči sodelovanje na volitvah številnim članom iz Trsta in okolice.

Že smo omenili, da velja tudi določilo o imenovanju članov odbora, kjer je pravzaprav edina izpremenba le v tem, da ne bodo imenovali več «predstavnika fašistične stranke», temveč fantomatičnega predstavnika «potrošnikov» in torej v praksi predstavnika krščanske demokracije, ki je torej v tem primeru docela prevzela fašistično dedščino in z njo tudi metoda in način vladanja.

Pritožbe naših čitateljev

Zakaj zanemarjajo ureditev občinskih cest v okolici?

Gropajci že mnogo let zahtevajo, naj jim asfaltirajo cesto do Padrič - Nevarni prehodi openskega tramvaja preko Ul. Commerciale - Kdaj bodo zgradili pot čez Mokolane?

V zadnjem času smo prejeli od naših čitateljev več pritožb, ki se nanašajo na javna dela v tržaški okolici. Ljudje zahtevajo to in ono in prepričali smo se, da so pritožbe v glavnem upravičene.

Tako se na primer Gropajci pritožujejo (že nekaj let, kot piše naš čitatelj), da oblasti nočejo in nočejo nič slišati o asfaltiranju poti, ki vodi iz Padrič v Gropado. Nekaj metrov ceste pred šolo je sicer asfaltiranih, v ostalem pa je cesta prašna oziroma blatna, tako da se je vsi izogibajo. Škoda je očitna in jo vas občuti najbolj zaradi tega, ker se ne more razviti turistični promet. In vendar gre za široko, lepo speljano cesto, ki je ne bi bilo treba kdo ve kako popravljati, saj bi zadostovalo, da bi na cestišče nasuli nekaj gramoza, ga zvaljali in nato prekrili z asfaltom. Če upoštevamo, da je na primer asfaltirana pot, ki vodi iz Padrič preko Hudega leta na Bazovisko cesto in pa to, da danes tako rekoč ni večjega klanca, ki ne bi bil asfaltiran, tedaj je res nerazumljivo, zakaj se ne asfaltira tudi cesta, ki vodi v Gropado.

Potem bi omenili vprašanje ureditve poti na Proseku. Dela so se vlekla izredno dolgo, tako da so bili ljudje že vsega siti. No, končno so kanalizacijo uredili, poti asfaltirali in vaščani so v glavnem zadovoljni. Toda ne vsi. Pot, ki vodi mimo Dolenčeve gostilne, je ostala taka kot prej, čeprav je ena najbolj prometnih poti na Proseku. Poleti prašna, polna lukenj, ob dežju pa blatna in polna mlak, tako da človek ne ve, kam bi stopil. Sedaj bo na tej poti kmalu tradicionalni sejem prašičkov. Če bo pot v takem stanju, kot je danes, tedaj je bolje, da sejem prenesejo na kak drug prostor, kjer ljudem ne bo treba stati do gležnjev v blatu. Žal Dolenčevi ne morejo prenesti svoje gostilne, sicer bi jim to svetovali, ko pa so vse prošnje, da bi pot popravili, zaman. Mislimo, da bi morale pristojne oblasti poskrbeti, da se pot vsaj zasilno čimprej popravi, nato pa dokončno uredi in asfaltira.

Nekaj pripomb smo prejeli glede openskega tramvaja oziroma prehodov preko Ul. Commerciale. Ljudje se čudijo, da uprava openskega tramvaja še ni poskrbela za namestitev semaforov na vseh prehodih, kjer tramvaj prečka cesto. Pravijo, da so tramvajski vozniki sedaj prejeli nalog, da morajo pred temi prehodi «prestaviti» in preko njih voziti z najmanjšo hitrostjo. Toda to je premalo, kajti do nesreče lahko vseeno pride, zlasti še zaradi nepreglednosti na vseh prehodih. Ali bi tramvajsko upravo toliko veljala namestitev semaforov, da o tem noče nič slišati? Če pa so posredi kaki drugi razlogi, tedaj bi bilo prav, da so ljudje o tem obveščeni.

Potem je treba omeniti vprašanje poti čez Mokolane pod Kontovelom, ki se tudi vleče že nekaj let. Že lani je bilo rečeno, da je denar odobren, da so načrti pripravljeni, da je komisar potrdil vzdrževanje bodoče poti, a doslej je ostalo vse pri starem. Vaščani — Kontovelci in Prosečani — ne morejo razumeti, zakaj toliko zavlačevanja. Pot čez Mokolane bi omogočila boljše in intenzivnejše obdelovanje zemlje, kar bi bilo samo v korist kmečkega gospodarstva. Zato zlasti kmetovalci zahtevajo, da se to vprašanje čimprej reši.

O poteh v Bazovici, in sicer na desni strani ceste, ki vodi proti Opčinam, smo že večkrat pisali. Toda kljub temu se ljudje kar naprej pritožujejo, kajti očitno je, da so vse prošnje in pritožbe zaman. Poti so v izredno slabem stanju ter prav vpijejo po popravilu. Kdaj se bodo zganili in te poti popravili?

Nekaj podobnega velja tudi za pot, ki vodi iz Bazovice na Jezero. Ta pot je predvsem turističnega pomena in pokrajinska turistična ustanova je že pred časom predlagala, da bi jo uredili ter omogočili promet z motornimi vozili. Govorilo se je, da je SELAD že pripravil načrte za njeno popravilo, a kot rečeno, je ostalo vse pri starem.

Končno naj še omenimo zahtevo Lonjercev, da se popravi pot, ki vodi z Bazoviške ceste do Lonjerja. Ta pot, ki je izredno strma, je v zelo slabem stanju, tako da ni več nevarna samo motoristom, temveč tudi že avtomobilistom. Če bo prišlo do nesreče, kdo bo kriv?

—«»—

CALDERONIJEVA OPERETNA SKUPINA

«Charleyeva teta»

Občinstvo, ki je dobro zasedlo dvorano kina Moderno pri Sv. Jakobu, je bilo včeraj zelo zadovoljno po predstavi «Charleyeve tete», glasbene komedije v dveh slikah, ki jo je po znanem delu Thomasa Brentona glasbeno priredil Schinelli.

Elvio Calderoni, ki vodi skupino, je tržaškemu občinstvu že dokaj poznan po nastopih v operetah vsako poletje na gradu Sv. Justa. Tu pa ne nastopa samo kot igralec in pevec, temveč tudi kot režiser. Predstavi je dal tipično operetno obeležje, kolikor je pač mogoče sprico tesnega odra; vendar se je prav s te strani pokazal dovolj spreten, ko je vse gibanje na odru razporedil tako, da se majhnost odra ni tako čutila. Občinstvo je Elvia Calderonija pozdravilo že ob njegovi prvi pojavi na odru in od tedaj ni manjkalo priložnosti, da so se mu gledalci od srca nasmejali.

Okoli Calderonija so se dobro postavili vsi ostali: Renzo Bassi, Marcella Mascagni, Jimmy Tuffanelli, Manfredo Guidi, Paolo Menegolli, Ruggero de Castro, Maria Soarez, Miss Emma, Baberljujeva (Calderoni) izvoljenka, pa je bila Anna Galento. Seveda taka prireditev ne more biti brez baletk, pa čeprav tu niso prišle do plesa. Majhen orkester je vodil Enrico Montesano.

Za danes popoldne sta najavljeni dve opereti: Leharjeva «Vesela vdova» (popoldne) ter «Cin-Ci-La» (zvečer), medtem ko bo v četrtek namesto prej najavljene operete «Carduška princesa».

GLEDALIŠČA

Slovensko narodno gledališče v Trstu

Na željo občinstva bo v nedeljo dne 8. novembra ob 16.30 uri na Kontovelu ponovitev igre

DESETI BRAT

JOSIPA JURČIČA

Dramatiziral Savo Klemenčič

VERDI

Ker je potekel rok, ki je bil določen za abonente, ki so hoteli potrditi svoj lanski abonma, se sprejemajo pri gledališki blagajni zahteve po novih abonmajih za bližnjo operno sezono, ki se bo pričela 12. novembra s predstavo Verdijevih «Sicilskih večernic».

—«»—

TEATRO NUOVO

Pri gledališki blagajni se od 10. do 13. in od 16.30 do 19.30 sprejemajo abonmaji za 6 predstav. Za red A: sektor A 5.200 lir, za sektor B 3.500 lir. Redi B-C-D: sektor A 3.500 lir, B 2.400 lir.

—«»—

TEATRO MODERNO

Danes ob 16. uri Elvio Calderoni in Marcella Mascagni v «Vesela vdova», opereta v dveh dejanjih. Ob 21. uri pa Elvio Calderoni in Anna Galento v «Cin Cilla», opereta v dveh delih in treh slikah. Prodaja vstopnic v centralni blagajni in pri blagajni gledališča od 16. ure dalje.

KINO

Excelsior 13.30 «Zgodba nune», A. Hepburn, P. Finch.
Fenice 14.00 «Mednarodne spletke», Alfred Hitchcock, Vistavision, technicolor, Gary Grant, Eva Marie Saint, James Mason.
Arcobaleno 14.00 «Dan osvete», Kirk Douglas, Anthony Quinn, Technicolor, vistavision. Prepovedano mladini izpod 16 let.
Supercinema 14.00 «Težki časi za vampirje», R. Rascel, Sylvia Koscina. Technicolor, cinemascope.
Filodrammatico 14.30 «Za dolar časti», John Wayne, D. Martin.
Grattacielo 14.00 «Velika vojna». Film, ki je bil nagrajen v Benetkah z «Zlatim levom».
Cristallo 14.15 «Sinja obala», A. Sordi, F. Fabrizi, E. Martinelli, G. Moll. Prepovedano mladini.
Capitol 15.00 «Mož za Cinzio» (House boat), G. Grant in S. Loren.
Asira Rojano 14.30 «Na dopustu v Parizu», Toni Curtis in J. Leigh.
Alabarda 14.30 «Glejte jih in se jih ne dotikajte», C. Chantal, Celo Alonso, Johnny Dorelli, Fred Buscaglione.
Aldebaran 14.00 «Bitka na Pacifiku». Zgodba o japonski mornarici v zadnji vojni.
Ariston 14.00 «Zakon močnejšega», Glenn Ford, Shirley Mac Laine.
Aurora 14.00 «Zimske počitnice», R. Salvatori, A. Sordi, Dorian Gray. Technicolor.
Garibaldi 14.30 «Rolland in francoski vitezi», R. Battaglia in R. Schiaffino.
Ideale 14.30 «Newyorški pločnik», A. Gardner, J. Mason, V. Heflin.
Impero 14.30 «Indijansko pokopališče», D. Paget.
Italija 15.00 «Na svidenje, Frančiška», Ruth Leuwerick, Charles Thompson.
Moderno 21.15 «Karlova teta», glasbena komedija.
S. Marco 14.30 «Svet v mojih rokah», Gregory Peck, Ann Blyth, Anthony Quinn.
Savona 15.00 «Valeria, ragazza poco seria», Maurizio Arena, G. Pallotta, Raffaele Pisu.
Viale 14.00 «V letu 2000 sonce ne vzide», Edmond O'Brien, Jan Sterling.
Vittorio Veneto 14.30 «Laila, hči viharja», E. Remberg in J. Hansen.
Marconi 14.30 «Rascel marine», Renato Rascel, Kaida Horinchi.
Massimo 14.30 «U-570 protinapad s torpedi», J. Benthley in B. Halsey.
Novo cine 14.00 «Lovec Missourija», Clark Gable, M. E. Marques.
Odeon 14.30 «En kralj za štiri kraljice», Clark Gable.
Radio 14.30 «Crni vrag», G. Landry, M. Vitale.

MILJE

Verdi «I Misteriani».

RADIO

SREDA, 4. novembra 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba; 8.30 Slovenska zborovska glasba; 9.00 Vasilij Mirk: Simfonična suita; 9.35 Glasba za godbo na pihala; 10.00 Oddaja za najmlajše: «Zgodba o kraljevi trti», pravljica; 10.30 Porterjevi in Berlinovi motivi; 11.00 Lopatnikov: Sinfonietta; 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Orkester Marek Weber; 13.30 Lahke melodije, 14.45 Poje Chris Connor; 15.00 Franck: Simfonične variacije za klavir in orkester; Enesco: Romunska rapsodija št. 2 v D; 15.30 Album priljubljenih melodij; 16.00 Novela — Stanko Majcen: «Sosedov Janez»; 16.20 Operna glasba; 17.00 Plesna čajanka; 17.40 Slovenske instrumentalne zasedbe; 18.00 Z začarane police — Ivanka Cegnar: «Zlate pletilke»; 18.10 Čajkovski: Koncert v D-duru za violino in orkester, op. 35; 18.45 Hrvaške pesmi in plesi; 19.00 Zdravstvena oddaja; 19.20 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Orkester Andre Kostelanetz; 21.00 «Kraljevanje», drama v petih dejanjih; 22.40 Havajske melodije; Ansambel Gianni Safred. Polnočna glasba.

TRST

9.00 Operna glasba; 10.[illegible] morna glasba; 12.10 Veselimi; 12.30 Glasbeni album; Filmska glasba; 20.00 Gravij in komedij; 21.00 Simfonični koncert.

II. PROGRAM

10.00 Zelenf disk, pesmi; [illegible] danska oddaja; 14.00 Operna tretji; 16.30 Arturo Toscanini rigira Rossinijeve uverture; Čaj za vse; 18.00 Plešite z [illegible] 19.00 Današnje pesmi; 21.00 [illegible] sveta v 90 dneh, revija.

KOPER

5.00-6.15 Prenos RL; [illegible] Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Glasba za dobro [illegible] 8.00-12.00 Prenos RL; [illegible] danski koktajl; 12.50 Operna glasba; 13.15 Dokumenti; [illegible] tijski nasveti: «O hibridizaciji»; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Kulturni [illegible] «Kulturno življenje [illegible] manjšine»; 14.40 Narodni [illegible] 15.20 Primorski pevski zbor; [illegible] ški zbor iz Dornberka; [illegible] zbornika spominov; 16.00 [illegible] ske pesmi pojeta Benvenuti in M. Del Monaco; [illegible] ški kotiček; 17.00 Yvette [illegible] in njegov ansambel; [illegible] 17.30 Ritmi in pesmi; [illegible] žena; 18.15 Baletna glasba; [illegible] Obzorja; 19.00 Poje [illegible] 19.30-22.15 Prenos RL; [illegible] kvintet Tony Scott.

SLOVENIJA

5.00 Dobro jutro!; 8.05 [illegible] poje; 8.30 Franz Schubert: [illegible] simfonija; 9.00 Jezikovni [illegible] ri; 9.15 Za vsakogar nekaj; [illegible] Seminarska scena iz Massenetove opere «Manon»; 10.30 [illegible] razvedrilo; 11.00 André [illegible] igra priljubljene skladbe; [illegible] lončelo; 11.25 Radijska [illegible] višjo stopnjo; 11.55 Orkester [illegible] fredo Scholz; 12.00 Bossanova [illegible] mi; 12.15 Radijska kronika; [illegible] verza; 12.25 Narodne [illegible] Panonije igra ansambel [illegible] ranja; 12.45 Pesmi orkestra [illegible] win Haletz; 13.30 Plesna glasba; [illegible] 13.45 Dve baletni suiti; [illegible] dijska šola za sredno [illegible] 14.55 Zvoki s harmonike; [illegible] Novost na knjižni polici; [illegible] Koncert po željah; 17.00 [illegible] nek ob petih; 17.30 Popevke [illegible] vrstijo; 18.00 Kulturna [illegible] 18.20 Slavni skladatelji [illegible] lastna dela; 18.45 Domačini [illegible] nosti; 20.00 Velika zabava [illegible] kestra Marty Gold in [illegible] Müller; 20.25 Wolfgang [illegible] Mozart: Don Juan, opera [illegible] dejanjih, prvo dejanje; [illegible] pjesnem ritmu; 23.25 [illegible] Mundell Lowe; 23.10 [illegible] vinski: Petruška, baletna [illegible]

RTV JUGOSLAVIJA

Zagreb 18.00 Pionirski [illegible] 18.45 Oddaja o telesni [illegible] Športu; Beograd 20.00 [illegible] nik; Ljubljana 20.20 [illegible] gledalci; 20.30 Jean Cocteau [illegible] je monolog». Nastopa [illegible] klavc, Alja Tkačeva in [illegible] ček — režija Mirč Kramarič.

TELEVIZIJA

14.45 Športni popoldne; [illegible] Oddaja za otroke; 18.00 [illegible] ret, komedija v treh [illegible] 20.30 Poročila; 21.00 [illegible] ma», glasbeni program; [illegible] levropa; 22.50 Poročila.

Po dolgi bolezni in [illegible] trpljenju je 3. t. m. zapustil [illegible] vedno svoje drage

EDO JOGAN

Užaloščeni sporočajo [illegible] no vest žena Olga Ukmar, [illegible] ka Tea in Saša, ob[illegible] sestra Lea z možem [illegible] škom Stolfa, vnukinji [illegible] in Sonja ter ostalo sorodstvo.

Pogreb bo danes, 4. [illegible] bra, ob 11.15 uri iz hiše žalosti v Ulici San Lazzaro.

Doslej je Zavod za ljudske hiše ponudil v odkup 1473 stanovanj

Toda večina stanovalcev je s pogoji odkupa nezadovoljna V «Vatikanu» je večina že odklonila odkup stanovanja

Z 8. oktobrom je Zavod za ljudske hiše (IACP) začel obveščati stanovalce svojih hiš, da lahko odkupijo stanovanja, in sicer na podlagi zadevnega odloka republike z dne 17. januarja 1959. Prvi so prišli na vrsto stanovalci tako imenovanega «Vatikana» v Istrski ulici, kjer ponuja IACP 269 stanovanj, sestavljenih iz ene do štirih sob za ceno od 540 tisoč do 1.517.000 lir.

Čez nekaj dni je prišlo na vrsto 170 stanovanj v Rojanu, ki stanejo od 442.820 do 992.040 lir. Tretja skupina 343 stanovanj se tiče zgradb IACP v Ulici Flavia, v Ul. Domus Civica in na Stari Istrski cesti. Tu gre cena stanovanj od 288.320 (enosobnih) do 1.004.780 lir. V četrto, peto in šesto skupino stanovanj spadajo ljudske hiše na Pončani. Četrta skupina se nanaša na 155 stanovanj, ki stanejo od 445.420 do 1.080.030 lir, peta skupina vsebuje hiše v Ul. Zorutti s 195 stanovanji, ki stanejo od 529.200 do 1.494.920 lir, šesta, to je zadnja skupina, se tiče hiš v drugih ulicah Pončane (Ul. Orlandini itd), kjer je naprodaj 341 stanovanj, za katere zahtevajo od 471.730 do 1.369.270 lir. Od 8. do 30. oktobra je torej IACP že obvestila 6 skupin svojih najemnikov, da lahko odkupijo stanovanje, pri čemer je prišlo doslej v poštev 1473 stanovanj.

Glede cene, ki je različna tudi za enako število sob, je treba pripomniti, da je odvisna od tega, kako so stanovanja ohranjena in kako so v isti hiši razmeščena. Seveda je stanje stanovanja odvisno predvsem od števila let, odkar je bilo zgrajeno in seveda tudi od načina zidave same.

Pravico do odkupa stanovanja imajo najemniki, ki v stanovanju stanujejo, ko dobe obvestilo o odkupu. Nadalje imajo pravico do odkupa v primeru smrti najemnika njegov zakonski drug, seveda če ni ločen, njegovi nasledniki do tretjega kolena, starši, če so živeli skupno z njim za časa njegove smrti, če niso bili gospodarsko neodvisni, to je, če so živeli njemu v breme in če so še vedno v stanovanju. Za IACP je gospodarsko neodvisen vsakdo, ki ima več kot pol milijona lir dohodkov na leto, na podlagi ugotovitev za dopolnilni davek.

Prošnje za odkup stanovanja se vlagajo na navadnem papirju, in sicer v roku dveh mesecev po prejetem obvestilu. V prošnji je treba navesti stanovanje, v katerem prosilec biva, in sestavo družine. Dodati ji je treba 5.000 lir pologa, ki se ne obrestuje, in sicer na račun pogodbenih stroškov. Polog bodo vrnili tistemu, ki mu stanovanje ne bo dodeljeno. V prošnji se mora tudi navesti način odplačevanja, to je takoj ali pa v obrokih.

Prosilci morajo priložiti k prošnji tudi družinski list, ki ga izda matični urad. Na drugi strani tega lista mora davčni urad potrditi, da niti prosilec niti njegov zakonski drug nista vpisana v seznam dopolnilnega davka za obdavčljivo vsoto, ki presega 150.000 lir, ter da prosilec in zakonski drug nista v mestu lastnika drugega primernega stanovanja.

Prosilec mora tudi predložiti izjavo, da ni niti on niti njegov zakonski drug dobil drugega stanovanja z obljubo o odkupu, zgrajenega z državnim prispevkom ali s posojili na podlagi zakona št. 715 z dne 10. avgusta 1950, v katerem koli kraju.

Večina stanovalcev je s pogoji odkupa nezadovoljna. Tako se je v «Vatikanu» že velika večina izrekla proti odkupu. Ljudje pravijo, da so stanovanja že stara ter da so jih dejansko že preplačali s plačevanjem najemnine zlasti v predvojnih letih, ko je imel denar večjo veljavo, oziroma ko so bile najemnine sorazmerno višje. Med stanovalci so tudi takšni, ki stanujejo v teh stanovanjih nad 25 let, so že precej v letih in nimajo otrok ter ne nameravajo zato sploh kupiti stanovanja. Večina stanovalcev pa noče kupiti stanovanj, ker sploh nima denarja na razpolago. Končno bi nekateri kupili stanovanja na obroke, toda pri tem bi se morala znižati obrestna mera. V tem smislu pa so levičarski poslanci že predložili tudi zadevne popravke k zakonu. O tem vprašanju je bilo tudi že mnogo razpravljanja v tržaškem občinskem svetu in zlasti na zborovanjih zainteresiranih družin, ki jih je priredilo združenje brezdomcev.

V soboto so na Istrski ulici otvorili novo prodajalno Delavskih zadrug, v kateri se prodaja po načelu «postrezi se sama». Gre za nov, modernejši način prodaje, ki je ugoden zlasti za gospodinje, ki imajo malo časa, razpolagajo pa z gotovino in je ta način prodaje naletel na zanimanje s strani potrošnikov. Seveda pa je to vse premalo, ker bi bili potrebni predvsem napori, da se razbijejo monopoli, ki vladajo na trgu z živili in bi morale Delavske zadruge odigrati važno vlogo v borbi za znižanje cen, česar pa sedaj zaradi nedelavske uprave ne delajo

Znižanje števila pomorskih prog v novembru

V novembru se bo znižalo število rednih pomorskih prog tržaškega pristanišča, saj se predvidevata 102 odhoda ladij, medtem ko je znašalo to število novembra 1958. leta 114 odhodov. Do znižanja odhodov bo prišlo predvsem na račun pomorskih zvez s Sicilijo, Malto, Španijo in Tirenskim morjem, medtem ko se bo nekoliko povečalo število odhodov proti Perzijskemu zalivu in Daljnemu vzhodu.

Število rednih pomorskih odhodov bo proti posameznim področjem naslednje (v oklepaju podatki za november 1958): Jadransko morje - Sicilija - Malta - Tirensko morje - Španija 15 (23); Grčija - Turčija - Sirija - Libanon - Izrael - Egipt 41 (43); Afrika - Rdeče morje 10 (13); Perzijski zaliv - Indija - Pakistan - Daljni vzhod 12 (10); Zahodna in Severna Evropa 7 (6); Severna Amerika 4 (6); Srednja Amerika - Tihi ocean 6 (6); Južna Amerika 7 (6).

Večino prometnih nesreč povzročijo motociklisti

Z blazno hitrostjo je z motorjem priletel na pločnik in povozil 2 leti starega otroka

Okoli poldneva so morali agenti cestne policije v Rojansko ulico, kjer se je pripetila prometna nezgoda. Mali, komaj dve leti in pol stari Diego Persano iz Scale Sante, je hodil po pločniku ter z roko držal znanko družine. Nepričakovano pa je po cesti s skoraj blazno hitrostjo pridrvel s svojim motorjem 18-letni Mario Zoratti iz Scale Sante, in ker ni utegnil pravočasno zavreti ali zaviti v stran, ga je hitrost zanesla na pločnik, kjer je fantka podrl na tla.

Malega Diega je oče odpeljal z zasebnim avtomobilom v bolnišnico, kjer so ga zdravniki potolažili. Kljub udarcem po glavi poškodbe niso resne, vendar bo moral fantek, katerega so po prvi zdravniški pomoči odslovili, vseeno počivati kakih 10 dni.

Proti večeru pa je tudi 64-letna Emilia Sivi iz Ul. Tor Bandena 1 postala žrtev prometne nezgode. Ženska je morala zaradi odrgnin po rokah in nogah ter predvsem zaradi udarca po glavi in šoka ostati na nevrološkem oddelku, kjer menijo, da bo okrevala v 10 dneh.

Sivijevo je spremila v bolnišnico, kamor so jo pripeljali z rešilnim avtom, njena daljna sorodnica Silvana Carli por. Speidler iz Ul. Rossetti. Ta je povedala, da sta s sorodnico hodili po pločniku Ulice Girardi. Njena sorodnica, ki je hodila ob robu, je morala stopiti s pločnika, in to ravno v trenutku, ko je po ozki cesti privozil z vespo s prikolico 40-letni Vincenzo Panzini iz iste ulice št. 1.

Tri četrt ure pozneje pa so morali nuditi zdravniško pomoč 17-letnemu Antoniju Guidi iz Vicolo Ospedale militare in 16-letnemu Giovanniju Cherriju iz iste ulice. Medtem ko bo prvi ozdravel približno v tednu dni, so zdravniki za drugega izrekli prognozo okrevanja v 10 dneh.

Fanta so spremili v bolnišnico agenti prometne policije, ki so tudi pojasnili, da sta se vozila z lambreto, ki jo je šofiral Cherri po Ul. del Ronco proti Ul. Marconi. Na križišču z Ul. sv. Frančiška pa je prišlo do trčenja med lambreto in fiatom 1100, last 36-letnega Giorgia Russinija iz Ul. Petronio.

—«»—

Nezgodi na delu

Prazniki niso za vse. Eni gredo na sprehod in na krajše ali daljše izlete, druge pa kliče delo in zaslužek. Med temi je bil 40-letni težak Alberto Natolini s Kolonkovca, ki je moral v pristanišče, kjer ga je čakalo delo na parniku «S. Giorgio». Skupno z drugimi delavci je bil zaposlen v ladijskem skladišču pri iztovarjanju zabojev. Nekaj časa je delo potekalo gladko in brez težkoč. Nepričakovano pa je Natolini bolestno zakričal: dva zaboja sta mu namreč stilnila levo roko, pri čemer sta mu zmečkala sredinec in mu povzročila tudi kostne poškodbe.

Njegovi sodelavci so nemudoma poklicali na kraj osebje Rdečega križa, ki je Natolinija z rešilnim avtom odpeljalo v bolnišnico. Tu so ga zdravniki premestili iz sprejemnega v II. kirurški oddelek, kjer se bo moral Natolini verjetno zdraviti kakih 20 dni.

Včeraj, nekaj minut po 14. uri, se je sam zglasil pri zdravniku sprejemnega oddelka splošne bolnišnice 44-letni Romano Masten iz Rocola, ki se je močno pritoževal zaradi podplutb na levi strani prsnega koša. Zdravniki so ga pregledali in so mu ugotovili verjetni zlom nekaterih reber. Zato so ga sprejeli s prognozo okrevanja v 8 ali v najslabšem primeru v 20 dneh na II. kirurškem oddelku.

Masten je povedal, da so poškodbe posledica nezgode na delu, ki se mu je pripetila predvčerajšnjim v notranjosti tovarne Italcementi v žavljskem industrijskem pristanišču. Med delom je namreč nosil na rami precej dolgo in tudi debelo desko. Nepričakovano pa je silovit sunek burje dvignil desko, ki ga je z enim koncem udarila po prsnem košu.

—«»—

Obvestilo županstva

Občinska komisija za dodeljevanje stanovanj sporoča, da ne veljajo več prošnje za stanovanja, vložene pred 12. julijem. Izjema velja le za begunce, ki so vložili prošnje po prvem januarju 1958.

Vsi tisti, ki želijo dobiti stanovanja, zgrajena na podlagi odloka vladnega generalnega komisarja št. 78 z dne 11. decembra 1958, morajo vložiti prošnje na posebnih obrazcih do 31. decembra letos. V poštev pridejo le prošnje italijanskih državljanov s stalnim bivališčem v tržaški občini. Stanovanja pa ne dobe tisti, ki so bili kdaj obsojeni na stroge kazni, tisti, ki imajo že svoje nepremičnine in tisti, ki si lahko priskrbijo stanovanje z lastnimi sredstvi. Prav tako ne pridejo v poštev osebe, ki so ob prejšnjih dodelitvah stanovanj neupravičeno odklonile dodeljeno stanovanje.

OD VČERAJ DO DANES

IZLETI

IZLETI SPDT meseca novembra

Slovensko planinsko društvo iz Trsta priredi izlet na Javornik nad Črnim vrhom predvidoma dne 8. novembra.

Na Lig (Marijino Celje) nad Kanalom in preko Korade v goriška Brda pa v drugi polovici meseca, po vremenskih prilikah.

KAZNA OBVESTILA

PLANINSKI VEČER SPDT

V spomin 10. obletnice smrti Mirka Pavlovića, Slovensko planinsko društvo priredi dne 6. novembra ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15 planinski večer.

Razen spominskega sporeda z malo slikovno razstavo, je na sporedu tudi predvajanje filmov letošnjih planinskih izletov.

* * *

Člane prosvetnega društva «S. Skamperle», ki so se udeležili izleta na Vršič, obveščamo, da lahko naročijo slike pri čevljarju Stanku na Vrdelski cesti 52.

LJUDSKA PROSVETA

PD S. SKAMPERLE

Vpisovanje v nadaljevalni tečaj nemščine in na novo ustanovljeni tečaj srbohrvaščine se nadaljuje danes 4. novembra od 11. do 12. ure ter jutri 5., petek 6. in soboto 7. novembra t. l. od 20.30 do 21.30 v društvenih prostorih, Vrdelska cesta 7.

—«»—

LEKARNE ODPRTE DANES

Ali'Alabarda, Istrska ulica 7; Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5a; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Al Galeno, Ul. sv. Cilina (Sv. Ivan); Mizzan, Trg Venezia 2; Vielmetti, Borzni trg 12; dr. Miani, Barkovlje; Nicoli, Skedenj.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

INAM, Al Cedro, Trg Oberdan 2; G. Papo, Kjadin 1095; Picciola, Ul. Oriani 2; Alla Salute, Trg Cavana 1.

—«»—

Valute

	Trst	Milan
Zlati funt	—.—	5750.—
Marengo	—.—	4275.—
Dolar	619.75	617.—
Frank franc	124.66	123.—
Frank švic.	142.75	142.50
Sterling	1740.30	1725.—
Dinar	72.—	74.—
Šiling	23.98	23.70
Zlato	—.—

Zadružništvo v Emiliji

Gospodarstvenost dežele Emilia-Romagna je zadružništvo, razširjeno na vse mogoče gospodarske panoge in ki v nekaterih primerih dosega industrijsko raven, kakršno imajo kaki skandinavski zadružni. Kar se zahodnih dežel tiče, je trgovska zadružna mreža zelo razvita v skandinavskih deželah in v Nemčiji, tu pa tam po raznih deželah, v Emiliji pa se zadružništvo odraža na raznih področjih. V vseh mestih najdete zadružne trgovine in tudi, na vasi je prisotna trgovec na drugem mestu, za zadružno trgovino so zadruge kmečkih delavcev, ki obdelujejo zemljo kmetov, kmetje nosilci svoje pridelke v zadružna zbirališča, zadružne mreže imajo v svoji lastnini raznovrstne tovarne, s katerimi zalagajo razne trgovine itd.

Prvo obdelovalno zadrugo so ustanovili v Emiliji leta 1884, v Budriu, kmečki delavci, ki so hoteli s delom v polnem medsebojnem sodelovanju, dvigniti svoje življenjske razmere. Zares, veleposestniki so se pričeli odzivati na to prvo obdelovalno zadrugo, ki se je tako razširila, da je bila vzeti v svojo režijo razna javna dela.

Ugled zgled te prve zadruge je spodbudil kmečke delavce tudi v drugih delih Emilije in kot gobe po dežju so nastale številne obdelovalne zadruge, sčasoma so te zadruge dosegle tako moč, da je bilo mogoče odpreti svoje prve trgovine, gostilne, pekarne — in člani teh zadrug — mestni kmečki delavci — so s delovanjem v njih prihranili lepe vsote denarja. Te zadruge so v tej dobi povzročile že pred svetovno vojno pa tudi in visoko razvito kooperativno.

Zadružno gibanje v Emiliji-Romagni pa ni imelo samo gospodarski pomen. Nastala je v času, ko je italijansko delavstvo pričelo tudi politično in sindikalno organizirati od prve svetovne vojne dalje socialistično gibanje, sestavljeno iz treh velikih organizacij: stranke, sindikatov in zadrug, ki vse med seboj povezane.

Fašizem je uvidel moč zadrug in jih je pričel sistematično uničevati. Najprej je uničil sindikate kot je uničil politične stranke. Nekaj je v življenju le nekaterih trgovinske zadružne mreže, ki so se tudi v njegovem dvajsetletnem obdobju, le da je na njihovem upravo postavil svoje ljudi.

V letih osvobodilnega gibanja so italijanski partizani v Emiliji postavili temelje današnjega zadružnega gibanja in že pred osvoboditvijo je bilo vse pripravljeno za obnovo zadrug. Te so pričele s svojim delom takoj maja l. 1945, na vasi so zopet nastale obdelovalne zadruge, mestne so se številne trgovine, kmetje so ponovno začeli nositi svoje pridelke v zbirališča zadružnih organizacij. Razlika s prejšnjostjo je bila v tem, da so v nekaj letih te zadruge zbrale v močno drugo zvezo, ki je bila najbolj enotna, a ki se je pozneje razbila zaradi političnega razcepa. Večina zadrug, v katerih so prevladovali levičarsko usmerjeni ljudje, je ostala v okvirju organizacije, izstopili so v Romagni zadrugi, v katerih so prevladovali republikanci in kristjani.

V zadnjih letih so katoličani pričeli vsepovsod ustanavljati svoje zadružne trgovine, svoje obdelovalne zadruge, itd. V tem odlikuje zlasti delavska katoliška organizacija ACLI, ki ima seveda pri vso podporo državnih oblasti in duhovščine. V katerih krajih je krščanski demokratom tudi uspelo vzeti politični vpliv socialistom in komunistom v upravi s pomočjo zadrug, tem področju se danes v Emiliji vrši prava bitka, kajti zadružna mreža se je tako zakoreninila med prebivalstvom dežele da gre za tistim, kdo ima zadruge v rokah. Vidimo, kakšen je boj med levičarsko zadružno organizacijo in vlado, je treba, da vemo, da je vlada hotela na vse načine iztrgati zadrugi CA bife na železniški postaji v Bologni ker je ta last levičarska. Le privolitev javnega mnenja je to preprečil. CAMST, ki ima vsak dan, poleg bistvenega kolodvoru ima še menzo v središču mesta, nekaj barov in vse v občinskih prostorih.

Ena četrtina vseh zadrug v Italiji se nahaja v Emiliji-Romagni. Zadružne prodajalne imajo na desettisoče članov, gradbene zadruge imajo desettisoče delavcev in skoro vsa javna in privatna gradbena dela so poverjena tem zadrugam. Mogočna zadružna zveza, ki združuje istočasno kmečke obdelovalne zadruge, zbirališča, tovarne za predelovanje kmetijskih pridelkov in široko mrežo trgovin, omogoča, da na pr. mlečni izdelki, ki jih člani obdelovalne zadruge prodajajo zadružnemu zbirališču gredo v predelovalne tovarne, ki so last zadružne zveze, maslo, sir in drugi izdelki, ki prihajajo iz teh tovarn, pa se potem prodajajo ne samo v zadružnih, marveč tudi v privatnih trgovinah. Imamo tako zaključen trgovski proces in ponekod so tudi cene nižje kot za sorodne pridelke, ker so izključeni posredovalci.

V tem je tudi moč zadružne zveze in ljudi ali stranke, ki zna tako močno organizacijo voditi. Zaradi tega so se katoliki vrgli z vso silo na ustanovitev podobne organizacije in nič čudnega ni priti v kako vas te dežele, kjer se poleg levičarske zadružne trgovine nahaja prodajalna ACLI, ki ima tudi vsako nedeljo brezplačno reklamo župnika s prižnice in z zvočniki na vaškem trgu.

Nič čudnega ni torej, če te zadružne organizacije finančno podpirajo, seveda na skrivaj, razne politične stranke, s katerimi so povezane. Sicer pa obstajajo tudi nekatere zadruge, ki imajo prav izrečen namen dajati zaslužek političnim organizacijam, in to je popolnoma v skladu z obstoječimi zakoni.

Obdelovalne zadruge so pristopile v zadnjih letih tudi k melioraciji močvirnatih predelov in v tem tekmujejo med seboj zadruge različnega političnega mišljenja. Zanimivo je pri tem, da katoliške zadruge, ki so jih v začetku ustanovili kot protiutež levičarskim, hodijo sedaj po istih stopinjah kot slednje, seveda je njihov namen tudi odvzeti vpliv levičarskemu «monopolu» v tej deželi.

Ne glede na politično barvo raznih organizacij je ena stvar gotova. Zadružna organizacija, vzeta kot celota, je v tej deželi zmožna voditi neke vrste gospodarsko diktaturo z diktiranjem realnih in ne špekulativnih cen, in to v korist tako pridelovalca kot potrošnika. In ni nič čudnega, če so prav te organizacije rešile iz krize marsikatero industrijsko podjetje, ga tudi kupile, modernizirale proizvodnjo in njegove izdelke prodajale po nizkih cenah prek svoje trgovinske mreže. Korist take organizacije, ki dobiva zgled v skandinavski zadružni organizaciji, je torej vsakomur očitna, in v Emiliji-Romagni se danes ne najde več nihče, ki bi to stvar podcenjeval ali celo zanikal.

M. V.

Silvana še nima las

Na premiero filma «Velika vojna» je Silvana Mangano prišla brez pokrivala, kljub temu, da ji od zadnjega filma «Jovanka» lasje še niso zrasli

PRVI ČLOVEK V VSEMIRJU, ALI NA LUNI

Najresnejši kandidati: Gračev, Belokonjev, Kašur

Poleg teh se na ta podvig pripravlja še 16 mož

Kaže, da bo prvi človek, ki bo poletel v stratosfero ali celo na Luno, eden izmed naslednjih treh sovjetskih državljanov: ali Aleksej Gračev ali Aleksej Belokonjev ali Ivan Kašur. Kot so pred kratkim nekatere zahodne ilustrirane revije prinašale slike in podatke o zasebnem življenju in o pripravah na polet v vsemirje skupine ameriških pilotov, tako je tudi sovjetska revija «Ogonjek» v sliki in tekstu predstavila tri sovjetske pilote, ki se pripravljajo na veliki podvig. Pravzaprav se v SZ pripravlja na to 19 drznih mladih mož. Teh 19 zdravih in pogumnih mož je predmet najrazličnejših bioloških in fizioloških poskusov. Ure in ure prebijajo v posebnih celicah z visokim ali nizkim pritiskom, pač v smislu pogojev, ki bodo vladali v raketi, ki bo letela na Luno. Od vseh 19 pa kažejo največ sposobnosti že v začetku omenjeni trije piloti, za katere tudi sovjetski list «Sovjetskaja Rosija» meni, da so v pripravah prišli najdalj.

Sovjetske priprave za polet v vsemirje so približno enake ali vsaj zelo podobne ameriškim. Tudi sovjetski piloti bodo nosili šleme in posebne zaščitne obleke. Sovjetski piloti pa imajo prednost pred ameriškimi v tem, da so v Sovjetski zvezi zaščitne obleke že konkretno preizkusili. Prej omenjena sovjetska ilustrirana revija je opisala poskus, ki so ga izvedli s psom. Revija piše takole: «Nekega psa so brez zaščitne obleke zaprli v centrifugo. Ko so dosegli pogoje, ki bi naj ustrezali pogojem potovanja v vsemirje, se je začela koža na živali napihovati, tako da je postala kot balon. Koža se je bila ločila od mesa. Ko pa je atmosferski pritisk postal normalen, se je koža vrnila na svoje mesto in pri psu niso opazili nobene posledice. Takoj po poskusu je pes pohitel h krožniku z mesom, ki ga je čakal.»

Sovjetska revija prinaša slike svojih «kosmonavtov», kot imenuje pilote, ki se pripravljajo za polet v vsemirje. Hkrati s fotografijami objavlja podatke o posameznem pilotu. Za Gračeva pravi:

«Gračev je zavzel svoje mesto v centrifugi. Debela jeklena vrata so se zaprla. Z zunanjim svetom je Gračev ostal povezan le po telefonu. Motorji začno delati in vsa aparatura se je obnašala kot bi se bila raketa znašla na področju velikih višin. Na komandnih mestih strokovnjak sledi višinomeru in od časa do časa sprašuje Gračeva, kako se počuti.»

«Zaščitna obleka je učinkovita in čedalje bolj pritiska na telo, da bi kompenzirala atmosferski pritisk. Ko je želena višina dosežena, se Gračev dvigne. Počuti se tako dobro, kot se je počutil pred poskusom. Vse podatke so potrdili tudi razni instrumenti, ki nadzirajo funkcioniranje njegovega srca, njegovih pljuč, krvnega pritiska in druge fiziološke funkcije.»

Belokonjev se je podvrgel poskusom, katerih namen je zvedeti, kaj bi se zgodilo v primeru, če bi kak meteorit prestregel interplanetarno raketo. V ta namen so ga postavili za naprave neke poskusne rakete in predenj postavili kozarec vode. V trenutku «trčenja» rakete z meteoritom je voda v kozarcu začela vreti. Če bi Belokonjev ne imel na sebi zaščitne obleke, bi tudi njegova kri zavrela, kot voda v kozarcu.

Tretji junak, Ivan Kašur, se vadi v laboratoriju za pospešenje brzine. Tu se sliši, kako začne motor počasi delovati in kako nato brzino pospeši. Kašur leže na hrbet in je z glavo obrnjen k središču rotacije. Znanstvenik Marušnjan spremlja delovanje instrumentov. Poskus je podoben centrifugalnim vajam, s katerimi preizkušajo kondicijo pilotov reakcijskih letal, toda z mnogo popolnejšimi in mnogo močnejšimi napravami. Po mnenju sovjetskih časopisov je Kašur najboljši od vseh treh bodočih vsemirskih pilotov, kajti najlaže prenaša nagle pospeške v brzini.

Sovjetska znanstvenika Ivanovič in Cjolkovski sta predlagala, naj bi «kozmonavte» poslali na pot v vsemirje potopljene v tekočini, kar bi njihovo odpornost povečalo za tisočkrat.

Ksaver Meško

petinosemdesetletnik

Meškova dela, v katerih zaživi njegov domači kraj, so lirična pesem rodni deželici, toda ta pesem vendarle ni privrela samo iz srca, ampak tudi iz resničnega življenja. Prav zato so njegove povesti, črtice in drame ljudem tako blizu, zlasti še ljudem Slovenskih goric. Vedno znova jih poiščejo na podstrešjih, kamor na deželi povečini shranjujejo knjige, vedno znova jih bero in jih imajo radi.

Dečku posebno bistre glave se je že od zgodaj zahotelo tuje učenosti. Bela cesta, ki se vijuga po dolinici od Ormoža do Tomaža in dalje v Ljutomer in v Ptuj, ga je vabila v svet. Bil je eden izmed redkih, ki jim je bilo dano, da so iz teh krajev lahko odšli v šole. Z njim je hodila ljubezen preproste, toda dobre in skrbne matere. Neštetokrat se je — droben in občutljiv — želel iz tujega mu sveta vrniti v domačijo ob potoku, kjer je kot deček sanjaril in gradil mlinčke, se igral z vrstniki ter pasel živino. Toda ni se vrnil. V srcu je tlel ogenj, ki je bil močnejši kot hrepenenje po domu, po brezskrbni mladosti. Kot četrtošolec je poslal nekemu uredništvu svoje prvo delo. Ni bilo objavljeno, toda dijaček je kljub temu že poznal svojo pot: pisal bo, mora pisati, ker je to v njem in ker čuti, da mora ustvarjati. Ko se sedaj po toliko letih spominja svoje prve literarne pošiljke, pravi: «Če bi mi objavili že takrat, bi me to morda pokvarilo. Mislil bi, da je pot do ustvarjanja lahka in ravna. Mogoče bi postal domišljav in se ne bi dovolj izpopolnjeval. Bilo je prav, da so moje delo izdali šele mnogo pozneje.»

Če bi vse Meškove knjige razvrstili na knjižni polici, bi bila to bogata zbirka. Koliko prvih izdaj, koliko ponatisov, koliko ljubezni preprostega slovenskega bralca do teh knjig, in koliko zanimanja zanje! Cele generacije prvih desetletij našega stoletja so se ob Meškovih knjigah učile brati, mnogi tudi pisati. Od romana «Kam plovemo?» do IV. zvezka Izbranih del je dolga pot. Toda to ni le pot izhajanja pisateljevih del, to so tudi leta njegovega življenja. Petinosemdeset let. V dolgih letih svojega ustvarjanja je pisatelj dal slovenskemu narodu bogate sadove nenehnega dela in odrekanja življenju, ki je valovilo v kulturnih središčih, medtem ko je Meško živel na tihih Selah, se odpovedoval vsem udobnostim in neutrudno pisal. Skromen človek je, bogastvo njegovega skromnega doma so samo knjige, skromni so tudi ljudje, ki živijo po hribih med Slovenjim Gradcem in Kotljami ter so ga sprejeli za svojega.

«Samo enkrat v tednu bi prišel na Sele, če bi Meško ne bil tukaj,» pravi pismonoša. In pristavi: «Rad mu nesem pošto. Vedno bi mu rad prinesel kaj lepega, da bi mu napravilo veselje.» Pisatelj prejema mnogo pošte, mnogo tudi odpošilja. V dolgih letih življenja v tem samotnem kraju ga je pošta povezovala z vsemi kraji v domovini in z mnogimi prijatelji in bralci na tujem. Tako je bil kljub oddaljenosti od večjih krajev vendarle sredi kulturnih dogajanj.

Stari ljudje na Selah se spominjajo: «Ko je prišel, so nam govorili, da ne bo dolgo ostal tukaj, ker je pisatelj, pisatelji pa nikjer ne ostanejo dolgo. No, napovedi se niso uresničile.» Meško živi na Selah že 38 let. Zapustil jih je samo med okupacijo, ko so ga Nemci odvedli v ječo in nato v izgnanstvo. Po osvoboditvi se je vrnil. Selani so mu na svojski način izkazali svojo ljubezen in spoštovanje. Vse knjige, ki so jih ob njegovi aretaciji odnesli iz njegove knjižnice, so mu vrnili. Niti ena ni manjkala.

Za malega človeka teh majhnih naselij nad Slovenjim Gradcem je imel Meško vedno odprto srce. Toda tudi mnogi drugi so pri njem iskali pomoči in niso prišli zaman. Dajal je več kakor je imel zase. Pa mu ni žal ničesar. V jeseni svojega življenja — še vedno čil in delaven — čuti, da bi se, če bi vse pričel znova, ponovno odločil za življenje, polno razdajanja samega sebe.

POZITIVEN OBRAČUN PETLETNE BORBE ALŽIRCEV

Ko je bila Francija na tleh je velikodušno obljubljala...

Končno je tudi najodgovornejši Francoz moral priznati to, česar niso hotele priznati cele generacije odgovornih Francozov

Pet let je lahko dolga, lahko pa tudi kratka doba. V življenju enega človeka je to že dolga doba; v zgodovini enega naroda pa zelo kratka. Če to prenesemo v razmere Alžira, moramo reči, da je za one desettisoče alžirskih borcev po goratih predelih te severnoafriške dežele pet let dolga doba samoodpovedi, muk, trpljenja in borbe, za Alžir kot nacijo pa je to kratka doba, ki hkrati beleži lepe uspehe.

Oglejmo si podrobneje gornjo trditev.

Od daljnega leta 1830, ko je Alžir prišel pod oblast Francije, je minilo 129 let. Tedaj in še dolgo pozneje je Alžir skupno s Tunizijo in Marokom sestavljal tako imenovani Magreb, na katerem so Francozi gradili svojo sredozemsko ali celo afriško oblast in politiko. Toda že od samega začetka Alžirci, Marokanci in Tunizijci s tem niso soglašali. Prišlo je zato do sporadičnih uporov, ki jih je Francija vedno uspelo zadušiti. Od začetka druge svetovne vojne, ko se je Francija znašla na tleh in zato potrebovala vsakogar, ki bi ji pomagal spet na noge, je pozvala v borbo proti fašizmu in nacizmu tudi Tunizijce, Marokance in Alžirce. Tem ljudem je obljubljala vse, le da bi se na njeni strani borili proti fašizmu in nacizmu. Velik del francoske vojske, ki je 1944 in 1945 osvobajala Francijo in se prerinila celo na ozemlje Nemčije, so sestavljali Alžirci, Tunizijci in Marokanci, ki so se izkazali kot junaški borci. Ko pa je bilo vihre konec, so v Parizu na obljube pozabili. Niso pa nanje pozabili Alžirci, Marokanci in Tunizijci. Kmalu po koncu druge svetovne vojne je zato v enem od alžirskih mest, v Constantinu, prišlo do velikih demonstracij, kjer so alžirske množice zahtevale od Francije, naj drži besedo. In francoska vojska je tedaj streljala proti tistim, ki so se z njo z ramo ob rami borili proti nacizmu in fašizmu. Na ulicah Constantine je obležalo na stotine trupel.

V prestolnici druge velike arabske države v Afriki, v Kairu, je medtem prišlo do velikih sprememb. Korumpirana kraljevska družina s samim Farukom je morala pobrati šila in kopita in v Egiptu so prišli na oblast novi ljudje. To je sosedne arabske dežele še bolj spodbudilo. In ker je bila v teh letih Francija zapletena v hude borbe v Indokini, sta se Tunizija in Maroko osvobodila francoskega jarma. S tem so dozorele razmere tudi za odločnejšo besedo alžirskega ljudstva.

Hkrati s temi zunanjimi elementi so v Alžiru prišli do izraza tudi notranji elementi. Francoski kolonialistični krogi, ki so si bili že prej prilastili najboljše predele sicer siromašnega Alžira, se po vojni niso hoteli zadovoljiti s prejšnjimi «uspehi», pač pa so razlaščanje domačega ljudstva nadaljevali. Nekaj podatkov: Leta 1940 je 25.000 evropskih doseljencev imelo v posesti v Alžiriji 2.720.000 ha zemlje, tako da je na vsakega Evropejca odpadlo 108 ha površine, od česar 62 ha obdelane površine. Na 532.000 alžirskih posestnikov pa je odpadlo 7 milijonov 672.000 ha zemlje, to se pravi komaj 14 ha na posamezno posest, pri čemer je bilo obdelovalne površine komaj 5 ha na posest. Leta 1952 pa je na posameznega evropskega doseljenca odpadlo že 124 ha obdelovalne površine. To se je nujno odražalo na zmanjšanju posesti avtohtonega prebivalstva. In alžirski človek ni mogel več prenašati tega razlaščanja.

Odpor alžirskega ljudstva proti kolonialističnim silam je prišel organizirano do izraza najprej v Gibanju za zmago demokratičnih svobod. Voditelji tega gibanja so bili predvsem razumniki. Tem se je pridružilo gibanje Alžirske fronte za nacionalno osvoboditev, ki je prejšnje gibanje nekako absorbiralo. Slednje gibanje je imelo naprednejši značaj, zato je pritegnilo na svojo stran tudi množice alžirskega proletariata, kolikor ga je bilo, in mestnega prebivalstva nasploh. S tem so bili dani pogoji, da se v borbo vključijo skoraj vse alžirske množice: od razumnikov do meščanskih ljudi, od delavcev do že prej omenjenih hudo prizadetih kmetov in podeželjanov nasploh. In v prvih dneh novembra pred petimi leti je v Alžiru prišlo do splošnega upora.

Predolga bi bila zgodba, če bi hoteli navesti ves razvoj alžirske osvobodilne borbe zadnjih petih let, od začetka francoskega podcenjevanja do neštetih francoskih poskusov zadušitve s silo in preko slovitega «13. maja» in temu sledečega referenduma, ter končno do nekoliko razumnejših, vendar pa že ne povsem sprejemljivih de Gaullovih predlogov iz polpretekle dobe.

Ustavili se bomo le pri tem, kajti slednji dogodki so glede tega najvažnejši. Francozi se skozi vso dolgo dobo tudi v času toliko naprednejših vlad niso hoteli sprijazniti z dejstvom, da Alžir ni sestavni del Francije. Vsem zahtevam alžirskega ljudstva po enakopravnosti in svobodi so odgovarjali, da je Alžir le del in sicer afriški del Francije. Alžirci bi torej ne bili Alžirci, pač pa Francozi muslimanske vere. Toda če so Alžircem formalno priznavali enakopravnost glede neke fantomatične istovetne «nacionalnosti», niso jim priznavali enakih pravic. To potvarjanje se je predolgo vleklo in borba alžirskega ljudstva je dvignila v svetu preveč prahu, da bi mogla ostati «francosko notranje vprašanje». Zadeva je prišla celo pred OZN in pred dobrim letom je bila ustanovljena tudi začasna alžirska vlada. Te vlade sicer mnoge države ne priznajo. Vzdevajo ji ime begunska vlada. Vendar jo vsi omenjajo in — kar je najbolj zanimivo — vedno in povsod, ob vsakem dogodku v zvezi z Alžirom poudarjajo in deloma upoštevajo izjave njenih predstavnikov kot merodajno mnenje alžirskega ljudstva. Če nekatere vlade začasne alžirske vlade še ne priznavajo, je, kot se zdi, bolj stvar diplomatskega takta kot drugo, kajti od dogodka do dogodka jo konkretno priznavajo.

Se najbolj značilno in z druge strani najbolj važno pa je dejstvo, da so tudi Francozi, bolje povedano pariški vladni krogi, svoje mnenje o Alžiru spremenili. 16. septembra je sam de Gaulle, pa čeprav ne povsem direktno, vendar pa dovolj razumljivo in za sedanje francoske notranje razmere dovolj hrabro priznal, da je treba rešitev alžirskega vprašanja iskati na temelju načela samoodločbe Alžircev, s čimer je bila priznana njihova nacionalna individualnost, ter posredno, pravica do neodvisnosti.

Pustimo ob strani de Gaullove pogoje. Najodgovornejši Francoz vsaj posredno priznava smisel in upravičenost alžirske osvobodilne borbe.

To je prav gotovo uspeh, za katerega je bilo vredno začeti borbo.

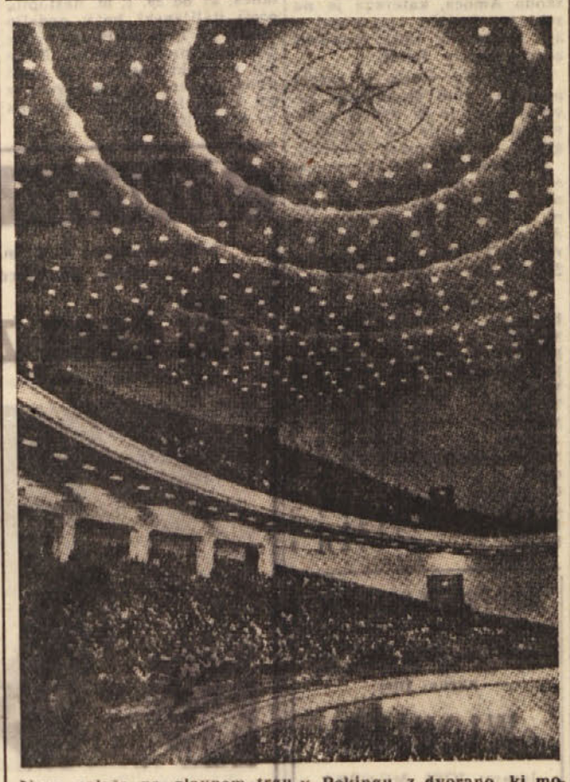

Nova palača na glavnem trgu v Pekingu, z dvorano, ki more sprejeti na svoje sedeže 10.000 ljudi

V dneh, ko se spominjamo mrtvih, gre naša misel tudi vsem onim, ki so dotrpeli v nacističnih taboriščih. Na sliki (zgoraj) spomenik Jugoslovanom in (spodaj) Italijanom v nacističnem taborišču Mauthausen

ZANIMIV POSKUS PETRA TRIPPA

200 UR BREZ SNA

Na prvi pogled bi se zdelo, da gre za cirkuško točko, vendar pa je šlo za pomemben znanstveni eksperiment. Ob priliki velike predstave v New Yorku, s katero so hoteli zbrati znatna materialna sredstva za pomoč paraliziranim otrokom, si je Peter Tripp izmislil nekaj, kar se je zdelo povsem blazno: dokazati je hotel, da more ostati buden 200 ur, to je več kot osem dni in osem noči. Ali ni bil to poskus samomora?

V poskusih z živalmi so znanstveniki že davno zatrjevali, da more nespečnost povzročiti smrt. Ko so secirali možgane mladih psov, ki so jih nasilno obdržali budne, so v njihovih možganskih celicah našli strahotne okvare. Peter Tripp, nameščenec radijske postaje v Manhattanu (New York), je vedel za te poskuse, vendar pa je vztrajal pri svojem sklepu. Hotel je pomagati znanstvenikom pri odgovoru na «komaj» eno vprašanje: kje je v nespečnosti meja nevarnosti za človeško življenje?

Skupina učenjakov pod vodstvom nevrologa prof. Westa z univerze v Oklahomi je z veseljem pozdravila pogum človeka, ki se je prostovoljno javil za ta eksperiment. Psihiater West je upal, da bo dobil dragocene podatke o enem od najbolj zagonetnih pojavov v človeškem življenju: katera je ta čudna moč, ki v našem telesu zapira oči, nas osvežuje in oskrbuje z novo energijo? Kaj je to sen?

Osem dni in osem noči je Tripp živel pod nadzorstvom strokovnjakov in publike, in vsak večer je govoril tri ure, napovedujoč po radiu posamezne glasbene točke. V določenih presledkih sta psihiater in bolniška sestra spremila Trippa v medicinsko-tehnični laboratorij, kjer so mu izmerili krvni pritisk, dihanje, EKG in možganske valove. Ze po treh dneh je psihiater zabeležil pri njem nenavadne spremembe. Postal je nenavadno veder, smejal se je brez vsakršnega razloga in ni mogel točno pogoditi predmetov okrog sebe. Barvne madeže na neki mizi je imel za škurke, nekoliko kasneje pa so njegove halucinacije postale vedno močnejše. Najprej je zatrjeval, da vidi povsod okrog sebe osmerokotne risbe, ki so se mu kasneje spremenjale v pajčevine. Videl je, kako po sobi skačejo mačke in miši. Končno so halucinacije postale prave predstave norca. Tripp je bil prepričan, da je njegov poskus z nespečnostjo že davno minil in da ga zdravniki «vlečejo za nos». Končno si je domišljal, da govori v mikrofon, ki je oddaljen nekaj kilometrov.

Vendar pa je Tripp ostal buden 200 ur, toda niti potem ni smel takoj k počitku, ker so zdravniki hoteli pregledati razne funkcije njegovega telesa. Šele nato je zaspal in spal nepretrgoma 11 ur. Zdravniki so ugotovili, da mu osemdnevno bedenje ni povzročilo nobene škode.

HOROSKOP

ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Na pot boste morali, verjetno celo v tujino. Odlične priložnosti za finančne uspehe.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Stari spor se bo ponovno razvnel. Morda v še hujši obliki, kot v začetku.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Dnevni dogodki vas bodo navedli k razmišljanju. Ne bo odveč, če se boste v stvar poglobili do dna.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Primerno vzdušje med sodelavci, kar bi vam znalo izboljšati delovne in finančne razmere. Iščite oporo v svojcih.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Izkoristite prosti dan za nekakšen obračun nad preteklim časom. Ugotovili boste uspehe, toda tudi neuspehe.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Več poguma in zaupanja vase, kajti sicer ne bo šlo vse tako, kot računate. Preveč ste ljubosumni, za kar pa nimate razloga.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Dobre vesti glede zadeve, ki ste jo zaupali osebi, na katero niste veliko polagali. Naj vas to potolaži.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Ker vam je posel uspel, naj vas to ne navdaja s prevelikim navdušenjem, ker vam je k temu pripomogla več sreča kot sposobnost.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Ne bo šlo drugače, kot da se s svojim tekmecem sporazumete za kompromisno rešitev.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Tisti, za katere mislite, da so proti vam, vam bodo v kratkem služili kot najboljši zavezniki. Ravnajte se ustrezno.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Dopustite tudi svojim sodelavcem, da pridejo do besede. Novo prijateljstvo, ki se nevarno poglablja.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Neka predpostavljena oseba vam bo še enkrat pomagala premagati težave.

— *Pravite, da so moje otroške pesmi grobe?*

Goriško-beneški dnevnik

Meja na goriškem sektorju zaprta zaradi epidemije

Občutno znižanje kupčij na obeh obmejnih področjih

Trgovci v Gorici upravičeno tarnajo nad skromnimi zaslužki, ker primanjkujejo jugoslovanski kupci

Ker so zaradi slinavke in parkljevke na Goriškem zaprti prehodi za lastnike propustnic in dvolastniških dovoljenj, smo se v nekem pogledu povrnili v čase pred podpisom videmskega sporazuma o osebnem obmejnem prometu. Tako na italijanski, kakor tudi na jugoslovanski strani meje to nenormalno stanje opazite na vsakem koraku.

V Gorici so trgovine spet prazne. V Standi, kjer je zaradi priročnosti in zmernih cen vedno veliko Jugoslovanov, je sedaj skoraj prazno. Prodajalke se dolgočasijo, upravitelji pa se zvečer, ko pregledujejo zaslužek, sprašujejo, koliko časa bo to stanje še trajalo. Enako se godi trgovinam s tekstilnim blagom, železninam, trgovinam s semeni in kmetijskimi potrebščinami, ki bi morale prav v tem času prodati jugoslovanskim kmetovalcem večje količine visokorodne pšenice, da bi jo posejali, ko je vreme še kolikor toliko ugodno za to delo.

Kaj pa v Solkanu, Novi Gorici in v Šempetru? Tudi tam se je v nekaterih trgovinah promet občutno znižal. Na bencinski črpalki se je plačevanje v gotovini precej zmanjšalo, trgovine z jestvinami ne prodajo več toliko blaga, kot poprej, ko so jugoslovanski državljani preden so prekoračili mejo, nakupili, kar so rabili zase, pa tudi tisto, kar jim sporazum dovoljuje nesti čez mejo. Zelo hudo so prizadete mesnice, katerih število se je v obmejnih krajih povečalo, da bi lahko postregli tako številnim kupcem.

Po sporazumu med jugoslovanskim in italijanskim veterinarjem bo meja za obmejni osebni promet zaprta do konca tega tedna. V tem času bo živina, ki je bila tako na eni kakor na drugi strani meje cepljena, postala imuna za to bolezen. Če ne bo medtem časom prišlo do kakšnih nepredvidenih stvari, tedaj se bo s prihodnjim ponedeljkom obmejni promet na goriškem sektorju normaliziral. Trgovci bodo spet tekali za prodajalnimi mizami, da bi čim hitreje ustregli kupcem, ljudje bodo znova hodili «v inozemstvo», obmejni policijski in carinski uradniki, ki so po tolikem času prišli do kratkega oddiha, bodo spet morali zavihati rokave. Življenje se bo vrnilo v stare tirnice, in vsi bodo zadovoljni, da se je to zgodilo, ker smo se temu življenju že tako privadili, da bi se mu ne mogli odreči brez velike škode. V Standi bo spet polno ljudi in prodajalke ne bodo vedele, komu naj prej ustrežejo, trgovci bodo prodali več blaga, na solkanski črpalki bodo spet vrste avtomobilov, denar bo tekel iz rok v roke in vsi bodo zadovoljni.

Še kakšna sreča, da meje niso zaprli v času Andrejevega sejma!

—«»—

Danes v Gorici minister Andreotti

Danes bosta na Oslavju in v Redipugli dve manifestaciji. Na Oslavju bodo poleg kostnice odkrili zvon. Manifestacija bo v popoldanskih urah. Udeležili se je bodo številni predstavniki oblasti, ki bodo zjutraj prisostvovali manifestaciji na redipuljskem pokopališču. Ob 15. uri bo prišel minister za obrambo Andreotti, ki bo položil venec in imel govor.

Prefekt je za to priliko odredil, da bosta cesti Grojna - Steverjan in Steverjan - Oslavje - Pevma odprti samo za enosmerni promet. Vozila bodo vstopala v Grojni, v Gorico pa se bodo vračala čez Pevmo. Predpis bo veljal od 13. do 17. ure.

—«»—

Predsednik sodišča dr. Suich stopi danes v pokoj

Po 47 letih službovanja je danes stopil v pokoj predsednik goriškega okrožnega sodišča dr. Giorgio Suich.

Dr. Suich se je rodil v Splitu 1889. leta. Tam je tudi pričel svojo sodnijsko kariero 15. januarja 1914. Po koncu prve svetovne vojne je odšel v Šibenik in tam je ostal, dokler so v mestu ostale italijanske čete. L. 1921 se je preselil v Gorico, kjer je ponovno stopil v sodnijsko službo. Toda na goriškem sodišču je ostal samo nekaj let. Že l. 1924 je bil imenovan za sodnika v Krminu, kjer je ostal 7 let. Premeščen je bil nato kot sodnik na videmsko sodišče 1934. leta pa je bil ponovno premeščen v Gorico. Oktobra 1944 so ga fašistične oblasti odpustile iz političnih vzrokov. Dr. Suich je bil izgnan iz takratnega «Adriatisches Küstenland» in je odšel v Mogliano Veneto. Takratni sodni minister fašistične republike Pizenti ga je pozval k sodelovanju, toda dr. Suich se temu vabilu ni odzval in je odklonil vsako sodelovanje. Po osvoboditvi 1945. leta je ponovno stopil v službo kot sodnik v Padovi, kjer so ga imenovali za svetovalca prizivnega sodišča. Že septembra 1945 je bil imenovan za ravnatelja dr. žavnega pravdništva pri posebnem porotnem sodišču v Veroni, kjer je ostal do začetka l. 1947. Istega leta se je vrnil v Gorico, kjer je deloval kot predsednik tukajšnjega okrožnega sodišča. Med svojim zadnjim bivanjem v Gorici je bil imenovan za svetnika kasacijskega sodišča.

—«»—

Popoldne ob 14.30 bo na štandreškem igrišču prijateljska tekma med Juventino in Pro Gorizio.

—«»—

Zimski urnik javnih lokalov

Zveza goriških trgovcev sporoča, da je s 1. novembrom pričel veljati zimski urnik javnih lokalov. V veljavi bo do 24. maja 1960.

Vsi lokali brez izjeme se v Gorici in v ostalih občinah naše pokrajine odpirajo ob 6. uri. Restavracije, gostilne, kavarne in vsi lokali, v katerih se točijo alkoholne pijače, se v Gorici, Gradežu in Tržiču zapirajo ob 24. uri; po vaseh goriške občine in po drugih občinah pokrajine pa ob 23.

Gostilne in gostilne s kuhinjo se v Gorici, Tržiču in Gradežu zapirajo ob 23. uri, po vaseh goriške občine in po drugih občinah pokrajine pa ob 22. uri.

Osmice se v Gorici in v ostalih občinah zapirajo ob 21. uri.

V Gorici, Gradežu in Tržiču se kulturni krožki zapirajo ob 24. uri, po vaseh goriške občine in po ostalih občinah pa ob 23. uri. Od nedeljah in praznikih se lahko krožki zapirajo ob 24. uri.

Nesreča delavca tovarne SAFOG

V civilno bolnišnico so včeraj zjutraj prepeljali z rešilnim avtom ZK delavca tovarne SAFOG Francesca Marinija iz St. Lovrenca. Mož se je zjutraj pripeljal na delo z motornim vozilom in je na dvorišču tovarne padel ter se potolkel po obrazu. V bolnišnici so mu rane obvezali in ga poslali domov.

Sporočilo Planinskega društva

Letošnje «martinovanje» 22. novembra v Tolminu

Vpisovanje do 14. novembra

Slovensko planinsko društvo organizira tudi letos tradicionalno «martinovanje» za člane in prijatelje, v Tolminu, da bi zadovoljilo tudi tiste člane, ki niso prišli v poštev lansko leto. Zato pohitite z vpisovanjem, ki bo vključno do 14. novembra v kavarni Bratuž, da se bodo rezervirale večerje in sedeži v avtobusu.

1. dan «martinovanja» 22. novembra 1959; 2. odhod iz Podgore ob 13. uri; 3. odhod izpred kavarne Bratuž ob 13.16; 4. vožnja za člane 400 lir; 5. vožnja za nečlane 450 lir; 6. nečlani pri vpisovanju plačajo na račun večerje 100 lir; 7. člani z lastnimi sredstvi se morajo istotako vpisati za večerjo; 8. zabave ne bo manjkalo.

Na vpisovanje ne čakajte zadnje dni.

—«»—

Stanovanja «INA-Casa» v Benečiji

Urad za delo je razpisal natečaj za dodelitev stanovanj INA-Casa v občinah Podbonesec, Sovodnje in Torjan. Za stanovanja, ki so na razpolago v občinah Podbonesec in Sovodnje lahko napravijo prošnjo tudi prosilci iz občin Sempeter, Dreka, Srednje, Št. Lenart in Grmek. Za stanovanja, ki so na razpolago v občini Torjan, pridejo v poštev tudi prebivalci iz Čedada, Fojde in Moimaca.

Potrebna pojasnila dajejo namestitveni uradi vsake občine.

—o—

Obvestilo goriškega župana glede davkov

Goriški župan obvešča, da bo z današnjim dnem in za dobo 20 dni na protokolnem uradu na upogled seznam sprememb družinskega davka za leto 1960 in prejšnja leta ter seznam sprememb takse, ki jo bodo občani plačali za odpadne vode za leto 1960 in prejšnja leta. Kogar se tiče, si seznam lahko ogleda ob delavnikih med 9. in 12. uro.

—«»—

Cepljenje živine v Števerjanu

Pokrajinski živinozdravnik je te dni odločil, da se v naši pokrajini zaradi epidemije parkljevke in slinavke za nedoločen čas prekinejo vsi sejmi. V naši občini je bilo do nedelje 75 žarišč bolezni z okrog 400 glav bolne živine. Po vaseh, zlasti obmejnih, še vedno nadaljujejo s cepljenjem živine.

—«»—

Po obrazu se je ranil

Po obrazu se je včeraj ob 10.50 ranil Anton Tercin iz St. Mavra št. 35. Z avtom Zelenega križa so ga prepeljali v civilno bolnišnico, kjer mu je dežurni zdravnik nudil potrebno pomoč in ga poslal domov.

—«»—

Vespist se je zaletel v ustavljeni avtomobil

Na Majnici, pri gostilni «Alla Barriera», je včeraj popoldne okrog 16.30 prišlo do prometne nesreče, v kateri se je hudo poškodoval 58-letni Marcell Balaben iz Gradiške, Ul. Roma št. 35. Mož se je namreč z vespo zaletel v ustavljeni avtomobil 29-letnega uradnika Tullia Bisona iz Trsta. Z rešilnim avtom so Ballabena prepeljali v civilno bolnišnico v Gorico. O vzroku nesreče nimamo točnejših podatkov, ker je mož v nezavestnem stanju. Na kraj nesreče je odšla prometna policija.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna d'Udine, Ulica Rabatta št. 18, tel. 21-24.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 14.00: «Velika vojna», S. Mangano, A. Sordi, Vittorio Gassman.

VERDI. 14.30: «Usmiljenje za meso», J. Simons.

VITTORIA. 15.00: «Gigant», E. Taylor, R. Hudson, v barvah.

CENTRALE. 15.00: «Prihaja Jasse James», B. Hope, R. Fleming, v barvah.

MODERNO. 15.00: «Nežni zločinec», G. Lewis.

Bresolin pri Palermu

PALERMO, 3. — Palermo si je za letošnjo sezono zagotovil igralca Milana Bresolina, ki je lani igral pri Triestini. Ker se mora še podvreči zdravniškemu pregledu, je skoraj izključeno, da bi mogel igrati že jutri v tekmi za italijanski pokal proti Laziu, zanesljivo pa bo nastopil v nedeljo v prvenstveni tekmi v Bologni.

—«»—

O SEBRING, 3. — Organizatorji dirke za veliko nagrado ZDA so sporočili, da bo od prihodnjega leta naprej dirka vsako leto 10. decembra. Letos bo 12. dec. ob 13,30 po lokalnem času.

Vpisovanje otrok v vrtec v Ul. Randaccio

Goriško županstvo sporoča, da bodo od jutri do 7. nov. letos med 9. in 12. uro vpisovali otroke v slovenski vrtec v Ul. Randaccio št. 2. Pouk se bo pričel v ponedeljek 9. novembra. Vpišejo se lahko vsi otroci, ki so se rodili v letih 1954, 1955 in 1956, če starši predložijo rojstni list, potrdilo o cepljenju proti kozam, davici in otroški paralizi ter plačajo prispevek za solsko kuhinjo.

Če otroci ne bi imeli potrdila o cepljenju proti otroški paralizi, zadostuje tudi izjava, iz katere je razvidno, da starši nimajo namena, da bi otroka podvrgli cepljenju proti tej bolezni.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Zaključna dirka za «Trofejo Baracchi»

BALDINI - MOSER ali Anquetil - Darrigade?

Nastopilo bo 10 dvojic na 110 km dolgi progi

BERGAMO, 3. — Na novi 110 km dolgi progi od Bergama do Brescie bo jutri zaključna dirka letošnje kolesarske sezone, imenovana dirka za «Trofejo Baracchi». Pred to dirko bo na isti progi tudi dirka diletantov za «Veliko nagrado Argo». Med diletanti sta favorita Venturelli in Trapé, ki sta že preizkušena vozača na kronometer v dvojici in v individualni vožnji.

Glavno zanimanje športne javnosti pa je seveda posvečeno dirki profesionalcev. Povabljenih je bilo 10 dvojic in sicer štirj italijanske, 2 francoski, ena belgijska, ena švicarska, ena italo-francoska in ena angleško-nizozemska.

Med 20 kolesarji so nekateri, ki so že bili zmagovalci v teh tradicionalni zaključni dirki: Coppi, ki je trikrat zmagal v dvojici s Filippijem in enkrat z Baldinijem, Darrigade (s Švicarjem Grafom), Baldini (dvakrat s Coppijem in lani z Moserjem) in končno Moser (z Baldinijem).

«Kralj kronometra» Anquetil je že petkrat nastopil v dirki za «Trofejo Baracchi», toda doslej ni še niti enkrat zmagal. Štirikrat se je moral zadovoljiti z drugim mestom. Letos je prišel v Italijo s trdnim sklepom, da prekine s to tradicijo. Toda prognoze so spet deljene med njim in Darrigadom na eni ter lanskima zmagovalcema Baldinijem in Moserjem na drugi strani. Iz tehničnega vidika bo zanimiva tudi dvojica Coppi-Bobet, ki lahko računa na tretje mesto. Ostale dvojice najbrž ne bodo preveč nadlegovale favoritov predvsem zaradi tega, ker so specialisti za vožnjo na kronometer povezani s slabšimi kolesarji kot na primer Saint z Everaertom ali pa Van Looy z Impanisom.

Registracijo, ki je bila včeraj popoldne, sta prva opravila Baldini in Moser in posebno Moser ni skrival svojega optimizma. Sledile so ostale dvojice razen dvojic Anquetil-Darrigade in Van Looy-Impanis, ki pa sta tudi že v Bergamu in bosta jutri zanesljivo tekmovali.

—«»—

«2. slovenski športni dan»

Šah in odbojka

Včeraj se je na stadionu «Prvi maj» nadaljevalo tekmovanje v okviru «2. slov. športnega dne». Na programu sta bila šah in odbojka. Podrobno bomo o vsem poročali v naši jutrišnji številki skupno z današnjimi dogodki, danes pa naj samo omenimo, da si naslov prvaka v šahu delijo Lukeš, Rudeš in Kovačič in da sta se v finale odbojkarskega turnirja uvrstili moštvi Tabornikov B z zmago nad Skednjem s 3:1 ter «Skamperle» z zmago nad Taborniki A s 3:0.

Omenimo naj še, da je bila v okviru tekmovanja že v ponedeljek odigrana nogometna tekma med Trgovsko ak. in Gimnazijo v kateri je zmagala Trgovska ak. z 1:0.

Tekmovanje se nadaljuje danes s finalnimi igrami v namiznem tenisu, odbojki, igri med dvema ognjema in v atletiki.

—•—

PO TEKMI V PRAGI

Pino Mocchetti zavrača kritike

MILAN, 3. — Član tehnične komisije za italijansko nogometno reprezentanco Mocchetti je v zvezi s tekmo v Pragi dal naslednjo izjavo:

«Ni prav, da se dela tragedija iz poraza v Pragi. Italijanska reprezentanca sicer ni nudila odlične igre, izšla pa je iz borbe na stadionu v Strahovu s častnim porazom.»

Glede očitkov na njegov račun pa je dejal: *«Nočem načenjati polemik o vseh nerednostih, ki so bile napisane.»*

V zvezi z vestmi o krizi v okviru tehnične komisije in o njegovi eventualni ostavki je Pino Mocchetti dostavil:

«Od zveze in za njo od njenega predsednika Agnellija osebno sem dobil mandat za sodelovanje s Ferrarijem in Bianconejem pri formiranju državnih reprezentanc do 31. decembra letos. Ta mandat bom izpolnil z največjo zavzetostjo. Zal mi je zaradi komentarjev v tisku, ne toliko zaradi mene, kot zaradi mojega prijatelja Ferrarija, ki si prav gotovo ni zaslužil absurdnih in banalnih kritik.»

—«»—

EVROPSKO PRVENSTVO PETELINJE KATEGORIJE

Gilroy premagal Rolla

LONDON, 3. — Freddie Gilroy je premagal po točkah evropskega prvaka petelinje kategorije Italijana Piera Rolla in postal tako novi evropski prvak kategorije. Borba je bila skozi vseh 15 rund ostra in zelo razburljiva.

Gilroy je osvojil 10 rund, toda samo v 10. je bila njegova premoč absolutna.

Italijansko košarkarsko prvenstvo

PET ZUNANJIH ZMAG v 6. kolu Prve serije

Nezaslužen poraz moške vrste Stock po dobri igri z Levissimo

6. kolo moške Prve serije italijanskega košarkarskega prvenstva je bilo usodno za gostitelje, saj so ti kar v petih srečanjih bili premagani in samo v enem uspešni. Oransoda Virtus je prinesla obe točki iz Pesara, Simmenthal iz Benetk, Petrarca iz Livorna, Gira je bila uspešna v bolonjskem derbyju proti Santagostino, Fonte Levissima pa je zmagala v Trstu. Na domačem igrišču je bila uspešna samo vrstá Ignis iz Varese z zmago nad rimsko Stello Azzurro.

Oransoda in Simmenthal sta svoji zmagi doslegla na razmeroma lahek način, kar pa nikakor ne velja za ostale zmagovalce in predvsem ne za Fonte Levissimo, ki si je šele v zadnji sekundi zagotovila zmago nad Stockom z realizacijo prostega strela.

Srečanje med Levissimo in Stockom je bilo borbeno, zanimivo in navdušujoče. Gostje so pričeli zelo napadalno in kmalu so povedli z 8 točkami. Gavagnin se še ni ugrel, razen tega pa je bil tudi skrbno nadzorovan. Ko pa je vstopil v igro Natali in z nekaj dolgimi streli začel manjšati razliko, je nadzorstvo gostov nad Gavagninom popustilo in vrsta Stock je preko njega začela naglo napredovati, tako da se je od stanja 23:13 za goste razlika zmanjšala na 23:26, v 17' pa so domači dosegli izenačenje na kvoti 31. Do konca polčasa so si gostje potem zagotovili lahek naskok in ga z dobro igro v prvem delu drugega polčasa povečali na 9 točko pri stanju 49:40 in 53:44.

Tedaj je moral zaradi osebnih prekrškov zapustiti vrste Stock Bianco in namesto njega je vstopil v igro Ruprecht. V 8' je moral z igrišča tudi Natali, katerega je zamenjal Mejak. Obstajala je upravičena bojazen, da mladi ne bodo kos odličnim nasprotnikom, toda Mejak in posebno Ruprecht sta zaigrala naravnost izvrstno in 55" pred koncem je bil rezultat znova izenačen, čeprav je še prej moral zapustiti teren tudi Cavazzon.

2" pred koncem je bil izid še vedno neodločen, tedaj pa je moral Steffe nepravilno zaustaviti Sartija in od dveh dosojenih prostih strelov je Sarti realiziral samo enega, kar pa je bilo dovolj za zmago. Po mnenju gledalcev so morali sodniki že v nekem njem trenutku prisoditi dva prosta strela tudi Stocku zaradi prekrška Porcellija nad Steffejem, toda sodniki so v istem hipu že odpiskali konec in se niso zmenili za protest gledalcev.

Vrsta Stock je zaigrala sicer splošno zelo dobro in tudi Gavagnina zaslužijo vsi pohvalo predvsem mladi Mejak, Ruprecht in Steffe, ki so v va potrdili svojo zrelost v težke preizkušnje.

Rezultati: Santagostino - Levissima 60:64, Stock - Levissima 69:70, Lanco Oransoda - Virtus, Reyer - Simmenthal 56:57, Ignis - Stella Azzurra 71:64, Livorno - Petrarca 56:59.

Lestvica:

Orans. Virtus	6	6	0	479	34
Simmenthal	6	6	0	428	34
Stella Azz.	6	5	1	412	34
Fonte Leviss.	5	5	0	312	33
Gira	6	3	3	338	33
Ignis Varese	6	3	3	397	33
Petrarca	6	3	3	345	33
Lanco Pesaro	6	2	4	368	32
Stock	6	1	5	309	32
Reyer	6	1	5	318	32
Santagostino	6	0	6	304	32
Livorno	5	0	5	279	30

V ženski A seriji je bilo igrano drugo kolo in v vsem čanja so se končala s prednimi zmagami favoritov. Vodstvu je zaradi boljše like v koših milanska Simmenthal pred Udinese in Stock.

Vrsta Stock je na svojem grišču premagala mlado Montecatini. Gostje so le Tržačankam dober odpor prvi polčas zaključile z ločenim izidom 18:18. V drugem polčasu so domačinke zaigrale z večjim poletom in si zagotovile prednost 10 pri stanju 32:22 in to prednost v celoti obdržale do konca.

Rezultati: Lubiam Mant. - Standa 36:68, Stock - Montecatini 44:35, Fiat - Fontana 43:31, Ozo Milano - Omsa 34:32, Omsa - Udinese

Lestvica:

Standa	2	2	0	131	6
Udinese	2	2	0	99	6
Stock	2	2	0	55	6
Ozo Milano	2	1	1	79	5
Montecatini	2	1	1	75	5
Fiat	2	1	1	72	5
Fontana	2	1	1	75	5
Omsa	2	0	2	73	4
Lubiam Mant.	2	0	2	70	4
Talmone	2	0	2	74	4

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTL

Nogometno prvenstvo diletantov

Neodločen tržaški derbi med Ponziano in Cremcaffè

Prva zmaga Libertasa, nov zunanji poraz Edere in domači neuspeh S. Giovannija

5. kolo prvenstva diletantov ni prineslo nobenih bistvenih sprememb v lestvicah B in C skupine, vendar po utegneta imeti neodločena izida vodečih v obeh skupinah posledice, ki se bodo pokazale kdaj pozneje, ko bo mogoče ena točka odločala o naslovu prvaka.

Ponziana je v domačem derbiju oddala točko enajstorici Cremcaffè. Tekma, ki bi lahko bila lepa, se je sprevrgla v nekorektno brcanje brez vsakih tehničnih fines in taktičnih zasnov, tako da so številni gledalci, ki so se zbrali na igrišču pri Sv. Andreju razočarani odhajali po 90' igre, ki ni nudila drugega kot dva gola na vsaki strani ter nekaj razburljivih trenutkov. Turriaco zaostaja za tržaškim predstavnikom sedaj samo še za eno eočko, ker je na svojem igrišču premagal Laici. Za Cremcaffè je priborjena točka važna, ker je z njo zadržal tretje mesto kljub izdatni zmagi Terza v Pierisu.

Tretji tržaški predstavnik v tej skupini Fortitudo iz Milj je proti pričakovanju prepustil na svojem igrišču obe točki šibkim gostom iz Gradeža.

Rezultati 5. kola: Cremcaffè — Ponziana 2:2, Auileia — Aiello 0:0, Pieris — Terzo 1:3, Fortitudo — Gradese 0:2, Turriaco — Saici 2:0, Trivignano — Sangiorgina 2:0, Cervignano — Fiumicello danes.

LESTVICA

Ponziana	5	4	1	0	12	5	9
Turriaco	5	4	0	1	9	3	8
Cremcaffè	5	2	3	0	8	4	7
Terzo	5	3	1	1	9	6	7
Sangiorgina	5	2	1	2	8	5	5
Saici	5	2	1	1	10	7	5
Trivignano	5	2	1	2	4	4	5
Aquileia	5	1	3	1	3	6	5
Gradese	5	2	0	3	7	8	4
Cervignano	4	0	3	1	4	6	3
Aiello	5	0	3	2	3	5	3
Fortitudo	5	0	3	2	5	12	3
Fiumicello	4	0	2	2	3	6	2
Pieris	5	0	2	3	2	7	2

V C skupini je trenutno v vodstvu gradiška Itala, vendar pa je njeno vodstvo po vsej verjetnosti samo provizorično, ker bo Mossa svojo tekmo 5. kola odigrala še danes na svojem igrišču proti Crdi in ji zaradi tega najbrž ne bo težko prehiteti za celo točko svojega direktnega tekmeca — Italo, ki je v tekmi z Muggesano na svojem igrišču dosegla samo eno točko.

Tržaški predstavniki v tej skupini niso bili posebno srečni. San Giovanni je na svojem igrišču izgubil proti gostom iz Ronk s 3:2 v tekmi, ki je zahtevala mnogo živcev in ki se je kljub temu zaključila s prepiri, ki se le za las niso spremenili v incidente, ko je sodnik sicer povsem upravičeno razveljavil gol domačih.

Edera je gostovala v Marianu in izgubila z visokim rezultatom 6:3. Uspešen pa je bil Libertas, ki je dosegel svojo prvo letošnjo zmago na škodo Amoca, katerega je na svojem igrišču premagal s 3:1 in zaradi tega prepustil zadnje mesto Ederi.

Po dobrem startu je začela popuščati tudi štandreška Juventina, ki je že drugič zaporedoma izgubila na svojem igrišču, tokrat proti Torriani.

Rezultati 5. kola: Cormonese — Pro Romans 0:0, Marianese — Edera 6:3, San Giovanni — Ronchi 2:3, Libertas — Amoco 3:1, Juventina — Torriana 1:2, Itala — Muggesana 2:2, Mossa — Crda danes.

LESTVICA

Itala	5	3	2	0	8	3	8
Mossa	4	3	1	0	7	3	7
Ronchi	5	3	1	1	7	4	7
Pro Romans	5	2	2	1	4	3	6
Muggesana	5	1	4	0	6	5	6
Torriana	5	3	0	2	8	9	6
Mariano	5	2	1	2	8	6	5
Amoco	5	2	0	3	8	9	4
San Giovanni	5	2	0	3	9	10	4
Crda	4	1	1	2	3	4	3
Cormonese	5	1	1	3	4	8	3
Juventina	5	1	1	3	4	7	3
Libertas	5	1	1	3	5	9	3
Edera	5	1	1	3	6	11	3

ZA MEDNARODNI POKAL

Italija - Madžarska 29. nov. v Florenci

RIM, 3. — Tiskovni urad FIGC sporoča, da bo nogometna tekma med Italijo in Madžarsko 29. nov. ob 14,30 na stadionu v Florenci. Za to tekmo so bile določene najvišje cene 5000 za numerirane sedeže ter najnižje 700 lir za severna stopnišča.

* * *

BUDIMPEŠTA, 3. — Madžarska nogometna reprezentanca, ki bo 29. t. m. nastopila proti italijanski, bo v nedeljo igrala na Nep stadionu v Budimpešti proti Zahodni Nemčiji v enaki postavi kot proti Švici, katero je premagala z 8:0, edino levega beka Novaka bo zamenjal Sarosi.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 4. t. m. ob 16. uri cinemascope barvni film:

«WICHITA»

Igrajo: JOEL MC CREA, VERA MILES, LLOYD BRIDGES

Kino na Opčinah

predvaja danes 4. t. m. z začetkom ob 15. uri Columbia cinemascope barvni film:

«Ni časa za umreti»

(Non c'è tempo per morire)

Igrajo: VICTOR MATURE, LEO GENN, ANTHONY NEWLEY, BONAR COLLEANO, ANNE AUBREY, LUCIANA PAOLUZZI

IVAN TAVČAR

MRTVA SRCA

15.

POVEST

Tolažil sem se, da postanem zakonito polnoleten in da postanem tedaj tudi gospodar svojemu imetju. In tedaj sem hotel v kraje svete in blage, kjer teče vir neskaljenega slovanstva! Postal sem polnoleten! Takrat pa so dejali, da sem fantast in da bi ne vedel s svojim denarjem pošteno gospodariti — podaljšali so zategadelj na vse večne čase varuštvo nad menoj ter mi pokončali vse, vse upe!»

Umolkne in zopet prične tihotno ječati. Potem pa zašepeta: «Končno pa me je udarila še ta nesreča. Ali kaj vam hočem govoriti o tem. Presmešno je tudi!»

Ko dvigne obraz, opazi Bogomir v luninem svitu, da se je bila razprostrla ognjena rdečica po bledem tem obrazu, kakor bi se Filip Tekstor sramoval samega sebe. Bogomir se spomni tedaj gospodične Mete in njenega častilca, beležnika Sodarja, in skoraj je vedel, o kaki nesreči je hotel govoriti prijatelj!

«Resnice vam nisem govoril, gospod Lesovéj,» prične oni na novo z zamolklim glasom, «resnice vam nisem govoril, trdeč, da me v življenju ni ljubil nikdo! Kakor v sanjah se je še spominjam nje, ki je nekdaj sijala s soncem milobe svoje v moje ubogo življenje, ki me je nosila na rokah, ki sem ji bil vse in ki je potem izginila od mene kakor izgine vila sredi noči z luninim svitom! Morala je to ženska biti kakor boginja in čista kakor angel božji! Sedaj še mi noč in noč počiva v sanjah trudna glava na rahlih njenih prsih in sladka njena usta mi govore tolažbo in ljubim jo goreče, iskreno! In kako bi je ne ljubil, saj je bila vendar rodna mati moja! Kje bi bil že, če bi ne imel spominov nanjo!»

Razširi se mu vtis sreče po bledem licu, potem pa vstane ter vzklikne navdušeno: «Vi imate srce, gospod Lesovéj, in zategadelj hočem vam odkriti svoje svetišče, da bodete tudi vi gledali zorni nje obraz! Umrla je že davno, in še sedaj jo vidim bledo na mrtvaškem odru. A v mojem srcu še vedno živi in bode vedno živela! Bila je lepa kakor boginja in čista kakor angel božji!»

Izvleče zlat medaljon nekje izmed obleke ter ga odpre.

«To je vse, kar mi je ostalo po njej! In če bi oni vedeli, vzeli bi mi tudi ta zaklad. Poglejte, ali ni to utelešena poezija, ali ni kakor oblaček, ki v sončnem blesku plava po jasnem obnebju!»

Bogomir Lesovéj pristopi. V luninem svitu pa jasno spozna drobni obrazek — svoje matere, kakor ga je kazala podoba na steni!

DVANAJSTO POGLAVJE

Ljubezen je bila, ljubezen še bo,
ko tebe in mene na svetu ne bo.

Narodna pesem

Mnogo se je že pisalo o ženskem srcu. Izvrstni pesniki so to srce primerjali vrtu, polnemu pisanega cvetja, ali pa zlati posodi, nasuti z biseri, ali pa morju, zelenomodremu, kateremu se v prečistem dnu šopirijo rdeči biseri in mnogobojne trave. Imenitno je vprašanje, ali so te primere upravičene ali ne. Mi pa tega vprašanja ne bodemo razpravljali. Ako je žensko srce vrt, poln cvetja, resnica je pa tudi, da se tam med cvetjem in dišavo vije dostikrat kača, ali bolj galantno rečeno, kačica, vitka in mrzla! In ako je to srce posoda, nasuta z biseri in dragimi kamni, zopet je pa resnično, da se med temi dragotinami nahajajo tudi ponarejene, samo oko slepeče dragocenosti! In ako je končno to srce čisto, mirno morje, vendar je pa tudi istina, da priplava tu sem med morske bisere in pisane trave marsikatera hudobna riba ter iz te krasote, iz varnega in skritega zatišja, prezi na nedolžni svoj plen!

Ali Ana Malčeva je imela še dobro, čisto in neskaljeno srce, katero je bilo polno tiste vzvišene deviške samozavesti. V prvem trenutku, ko se je bila po Bogomirovih besedah zavedela, vzkipela ji je duša in razburila se je mirna vršina mladega srca.

Potem pa je še dolgo premišljevala te besede.

Kako vedenje je to bilo? Vedenje Bogomira Lesovéja se ni dalo opraviciti ne z moraličnega ne s stališča ženske vrednosti. Pri «prepadu» bode! Bodi! Kaj njo to skrbi? Kaj ji hoče? To bode jutri čakal, sedeč na tisti leseni klopi! In prevzetno srce njegovo se bode od bolečine in razdraženega ponosa stiskalo, ker nje ne bode! In še prosil ni, kar zapovedal ji je! Meni nič tebi nič zapovedal! In s tistimi očmi gledal — — — ali oči ima v resnici lepe in visok je, tako visok, da bi jo moral privzdigniti, ako bi se mu hotela okrog vrata okleniti — — — Tu pa je stopila naša Ana hipoma na prepovedano stezo. A s silo je otresla take misli z male glavice, s srdom, tako da je bila prepričana, da se ji oči v sovražnem svitu blesketajo. (Tega opaziti pa ni bilo moči, ker je bilo temno, in ti, bralec dragi, uganeš takoj, da se je ta razprava v mislih vršila ponoči, v postelji.)

Taka hudobija! Njej kaj takega prisojevati! Da bi prišla in sama prišla! Čemu? Saj si nimata ničesar povedati! In kaj bi se govorilo, ako bi ju kdo videl? Tam okoli časih pase domači pastir in ta bi lahko vse videl! Ko bi jo privzdignil, ko bi se mu ravno hotela okrog vrata — — — In zopet je bila tu ista misel! A zopet je morala s silo iz vroče glavice, katero je tedaj gospodična Ana stiskala v belo blazinico.

Ne bode prišla, ne, ne! Tisočkrat ne! In vzklonila se je kvišku in podprla glavo z roko ter zrla v temo, rjavo temo. In pred dušo ji stopi živa podoba. V duhu je pri «prepadu», v katerem pada nižavski potok, šumeč čez pečine, naravnost v reko, mimo Grčave tekočo. Tik «prepada» na leseni klopi pa sedi Bogomir Lesovéj in grozno zre in od srda stiska pesti, časih pa gotovo, brez dvoma gotovo malo zakolne! — A nje ni, prav resnično je ni! V temno noč bode čakal, čakal brez uspeha!

Potem pa ji je glavica padla na mehko vzglavje, in iz misli se ji je hipoma izbrisala zanimiva podoba. Preden pa je naša Ana zaspala, čulo se je v sobi kakor ihtenje... Kako je to prišlo, ne vemo. Čemu bi se bila tudi jokala? Ona je tako gotovo vedela, da jutri ne bode prišla k «prepadu».

* * *

Sonce je bilo skoro zatonilo. Kostanjevi gozdi so se pravljali k počitku in potihnila je sapa, katera je med vom šumela po njih vejevju.

Gospodična Ana se je bila izmuznila z Nižave. Hotela biti sama. Na večer je tako prijazen sprehod v pomladnih gozdih!

K njemu ni hotela, se ve, da ne! Ali videti ga, od katerega videti koprnečega in njenega prihoda brez uspeha trepetajočega — to bi bila radost!

Prav tiho izgine v gozd in koraka pod širokimi krošnjami. A ne po prostorni poti, Bog varuj, temveč po stranski poti, o kateri oni gotovo še vedel ni!

Pred malo dnevi je bil dež pomočil pota v gozdu. Sem in tu in tam stale mlak